درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Ղր.
» » »	վեցամսեայ	70	»
» » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրն.
» »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստի թուղթ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փոխ 100 դրուշի հաշուով:
Ընդունուած թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վճարուի:

Տեղափոխման համար պէտք է կանխիկ ուղղուի նախապէս:

ԱՋՈՒ ՁԱԽ

ԹԱՂԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐ ՄԸ ՇՈՒՐՋԸ

Պէշիկթաշէցիք այս միջոցիս թաղական խնդիր մը ունին, որ քիչ մը տարբեր կ'երեւայ նոյն դասակարգին պատկանող ուրիշ խնդիրներէ, որովհետեւ սովորական դպրոցէն, քարոզիչէն, քահանայէն և կամ ժամկոչ աղբարէն զատ, անոր խառնուած է նաեւ... ծննդաբերութեան պարագայ մը:

Պէշիկթաշի որոշ մասին պատկանող հայ աղջկը ասկէ առաջ կը դասաւանդուէին վարժարանի համար բոլորովին անյարմար շէնքի մը մէջ որուն խոնաւ ու անարեւ հանգամանքը հիմնովին կը վնասէր իրենց առողջութեան: Ծնողներուն բողոքելուն միջոցին փոլէթաշէս վնաս կը հասցուէր: Տղոցմէ թաղականութիւնը միշտ ակնածութեան մը ենթակայ կ'ըլլար այդ պաշտօնաւոր, և շատերուն վրայ այդ ակնածութիւնը կը հանէր ծանր համեմատութեան մը. վերծանելով այն հիւանդութիւններէն մէկուն որոնք ընդհանրապէս մանկանց կը դառնան աղջիկ աղոց համար:

Թաղ. Խորհուրդը, ուզելով աղջկը ազատել այդ անպատեհ կացութենէն, կը մտածէ զանոնք փոխադրել միեւնոյն գիւղին տղեկանց վարժարանը. ինքնին բաւական ընդարձակ շէնք մը որ առանց ո՛ և է դժուարութեան կրնար ընդունիլ երկու սեռէ աղաքն ալ և նոյն իսկ աւելին: Ասոր վրայ, քանի մը թաղեցիներ կ'առարկեն թէ մանչերը պէտք չէր իրենց գտնուած տեղէն հանել, որովհետեւ այդ շէնքը բարեսիրաբար ազգին տրամադրութեան տակ դրուած է ծնող ազգային մը, և թէ այդ ազգայինը շէնքը պարապ գտնելով կրնայ զայն ետ առնել:

Առարկութիւնը յարուցանող թաղեցիներուն տրամաբանութիւնը շատ որոշ է. — Անոնք կալուած մը ձեռքէ չհանելու համար խուսափիլ, և նոյն իսկ փճացնել բազմաթիւ աղջիկ աղոց առողջութիւնը: — Այդ տեսակ կասկածոտ տրամաբանութեան մը սակայն բնականաբար հարկ եղած չէ կրնար ըսել ո՛չ Թաղ. Խորհուրդը, ո՛չ ալ քարոզիչ Սրբազանը, որոնք նախ կը մերժեն այդ թաղեցիներուն խնդիրքը, և յետոյ, տեսնելով որ խնդիրքը կը կրկնուի, վարչա միջոց մը կը խորհին՝ միանգամ ընդ միշտ ամէն առարկութեան առաջքը առնելու համար:

Այդ տեսններուն, Պէշիկթաշէցիք աղքատ ուսուցչի մը կինը ծննդաբերութեան մօտ ըլլալով, շէնքը կը գնեն ուսուցչին տրամադրութեան տակ, որպէս զի ձրիաբար հոն պատսպարուի իր կնոջը հետ: Ու թաղեցիները, նկատի առնելով ուսուցչին կնոջ ֆիզիքական վիճակը, որ չէր կրնար ո՛ և է յուզման տակնալ, կը պարտաւորուին համակերպիլ տրուած որոշման, և ժամանակ մը ձայն ձուն չեն հաներ. Բայց այսօր, ուր յիշեալ ուսուցչին կինը վերջնականապէս դուրս է իր նախկին վիճակէն, կրկին ձեռք առած են իրենց թմբուկը, և կը պահանջեն որ արական սեռի պատկանող տղաքը անմիջապէս աւելի շէնքը փոխադրուին, որպէս զի կալուածը միշտ ազգին տրամադրութեան տակ մնայ: Կ'ըսեն նոյն իսկ թէ չկրնալով իրենց պահանջումը գործադրել, մտերմուն փաթթեր են Թաղ. Խորհուրդին աշակերտներուն սովորականէն նուազ թուով ըլլալը. և այդ մասին ալ բողոք մը մատուցեր են Ազգ. Վարչութեան, առանց գոնէ անգամ մը անդրադառնալու թէ բարեսէր ազգայինը իրապէս եւ պէտք ունի շէնքին՝ վարժարանի յատկացուած շէնքը զայն պարապ տեսնելու պարագային:

* *

Խնդիրը աս է իր բոլոր տարօրինակ կողմերով:

Եւ սակայն, այդ ինքնին պարզ խնդիրին մէջ կարելի է տեսնել բազմանգամ գըրուած մը մաշած վերջին ծայր յոյժ ու վնասակար երանակի մը, որուն գրեթէ միշտ զոհ կ'երթան խեղճ դպրոցական աղաքը: Պէշիկթաշէցի այդ անհանգստացած թաղեցիները միակը չեն իրենց տեսակին մէջ. որչա՛փ Պոլսոյ արուարձաններուն, այնչափ մըն ալ գաւառներու մէջ, մեծերնները ընդհանրապէս այդ դատապարտելի վերաբերումը ցոյց տուած են ու կու տան վարժարանի մը առողջապահիկ պայմաններուն նկատմամբ. հոս կալուածի մը սէրոյն համար է որ աղաքը կը բանտարկուին վնասակար խոնաւ ու անարեւ շէնքի մը մէջ. ուրիշ տեղ մը դրամական անհասկնալի առարկութեան մը համար է որ խեղճ աղաքը միեւնոյն անպատեհ կացութեան կը մատնուին. ու տակաւին բազմաթիւ ապօրինի, լղձաւոր պատճառներ կան՝ որոնց երեսէն միշտ խեղճ աղաքն է որ կը տուժեն:

Տղան որ դպրոց կ'երթայ, իր տարիքին բերմամբ չի հասկնար բոլոր այն դէշ պայմանները՝ որոնցմով շրջապատուած է հոն. պատերը աղտոտ, փոշոտ գրասեղանները նոյնպէս, շուրջ դին խոնաւ, լոյսէ զուրկ, անարեւ, գարշահոտութիւններ ամէն կողմ. օդը անբաւական և անփոփոխ, ու տակաւին ինչ որ կրնաք երեւակայել այս շարքին մէջ: Տղան կը հիւանդանայ, ծծելով այդ օդը որ թոյն մը դարձած է, աղան կը հիւանդանայ մնալով սրահի մը մէջ, ուր ամէն բան աղտոտ է, ուր գարշահոտութիւնը չի պակսիր բնաւ: Ու միայն մէկ հատ մը չըլլար հիւանդացողը. երկու, երեք, հինգ, ու շատ հեղ ալ մինչեւ տասը հատը մէկէն կը հիւանդանան: Ցաւալին հոն է որ այդ պարագան ո՛ և է աղդեցութիւն չըներ բոլոր անոնց վրայ՝ որոնք բուն իսկ պատճառներն են վարժարանները այդ ո՛չ առողջապահիկ պայմաններու մէջ գտնուելուն, զոր օրինակ Պէշիկթաշէցի այդ թաղեցիները որ կալուածի մը ձեռքէ չհանելը կը նախընտրեն խեղճ աղոց խոնաւ ու անարեւ շէնքի մը մէջ փտելէն:

* * *

Հակառակ այդ մարդոց, բնականաբար ամէնէն մեծ պարտաւորութիւնն է բոլոր անոնց որոնք թաղային պատասխանատուութիւն մը ստանձնած են այդ մասին:

Այսօր ուր այժմէութեան տարրական Պէշիկթաշէցի վարժարանը դարձած է, քանի մը թաղեցիներու կողմէ անոր շուրջը յարուցուած այդ անճոռնի խնդիրը պէտք է լուծել անանձնական եղանակով մը որ այդ խեղճ աղջիկ աղաքը չըլլան տուժողները: Այդ թաղեցիները թող բողոքեն՝ ո՛ եւ է կալուածի մը տէր մնալու համար, բան մը որ ինքնին ալ ա բեկուելի է, և ոչ ոք կրնայ ըսել թէ նուիրատուն իրապէս հոն պէտք անէ շէնքը՝ զայն պարապ տեսնելով: Անդին, վարժարանին խոնաւութեան և աղտոտութեան մէջ խամրող, վարժարանին անյարմարութեան պատճառաւ աքցող աղոց լուրջ բողոքը կայ, որ շա՛տ աւելի մեծ պատճառներ ունի մէկ երկու թաղեցիներու անիմաստ բողոքէն նախադասուելու:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար:

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ

«ԵՒԳԻՆԷ»

ՀԵՂ. ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷԻ

Ո՞վ չէ Հեգոնից մեղանչել:

Բայց միթէ շատերը ունին սրտի այնքան անարատութիւն, որ կարողանան խակալէս խոստովանել իրենց մեղքը և զղջալ: Ամէնքս էլ պատրաստ ենք ընկածին ոտնակոխ անել, հալածել, սակայն ոչ օգնութեան ձեռք կարկառել:

Զրկուած, որ կանանց հարց. կանանց հաւասարութիւն խօսքերն արդէն կորցրել են իրենց նշանակութիւնը և ամէնքս էլ այսօր կնոջ նայում ենք ինչպէս մեզ ըստ ամենայնի մի հաւասար ընկերի, բարեկամի վրայ, բայց իրականութեան մէջ դեռ տատանւում ենք այդ հաւասարութիւնը ճանաչելու: Հասարակական կարծիք, աւանդութիւններ և նման խօսքեր լաւ զէնքեր են տղամարդկանց համար կանանց մեղք սարկցնելու: Եւ որ աւելի զզուելի է, եթէ հորիզոնի վրայ երեւում է պայծառ յստակ մի լոյս, մենք պատրաստ ենք այդ երեւոյթը, [illegible] այդ կայծակը, համարել անբնական:

Աւանդութիւն, հասարակական կարծիք. Հնացրքացական է ո՞վ են դրանց կողմնակիցները: Անկասկած մի խումբ մարդիկ, յատկապէս իրենց շահերի պաշտպանութեան համար. Մարդիկ, որոնք կարողանում են իրենց աչքի գերանը թողնել, բայց ընկերոջ աչքի գլխին մի աննշան կէտը խոշորացոյցներով մեծացնել:

Հարուստ, սէր ու եղբայր փնտռող քաղաքը դուրս չէ գալիս աւանդութիւնների կողմնակից քօղը և նա եղբօրից պահանջում է որ ոչ թէ նայի իր խոստովանելիս նորատ, բայց անշուշտ բուրժուական հասարակութեան անվրէպ եղած կնոջը, այլ բաժանի նրանից: Ապահովութեան: Ինչ հնար վճիռ: Եւ դու ալ կանանց ուրիշ կերպ բարկ չեն էլ կարող վճռել: Բայց հնար գտէք մտնել այդ սառը նրբերին աշխարհը, տեսէք քանի քանի մեղքեր, գիտակցաբար նա կատարած կը լինի... Ցիշեցէք Օստրովսկու Կատերինան, այդ սառնասրտօրէն կինը և նրա «երեսխ հոյակէ, ներքեւից ծիլէ» տալը: Նոյն տիպերն են և բոլոր տոլերը...

Եւգինէն տարբերւում է Օստրովսկու Կատերինայից նրանով, որ խոստովանում է, զղջում ոչ թէ Աստուծանից վախենալով, այլ հենց ինքն իր առաջ իրեն մեղաւոր համարելով: Կատերինի մարդը աղուաշ է, իսկ Ալաւերդեան ինքնահաւան ու պարտաճանաչ իդէալական: Նա եթէ պաշտպանում է դատարանում ուրիշների իրաւունքը և յաճախ իսկ առանում, թէ ինչպէս դատաւորները սխալւում են երբեմն, միթէ նոյն վայրկենում երբ ինքն է միայն մեղադրելի և՛ պաշտպանը և՛ դատաւորը, կարող է մեղանչել ճշմարտութեան դէմ: Անբնական կը լինէր այդ, եթէ այլ վճիռ կարդար իրաւաբան Ալաւերդեանն իր մեղաւոր կնոջ: Եւ ի՞նչ է այդ անարատ կնոջ մեղքը: Որ նա մի անգամ խաբուե՞լ է անարգ հրապուրողից: Իսկ քանի քանի անգամ նոյն իսկ ինքնահաւան այնպիսի Ալաւերդեաններ ներել են նոյն մթնոլորտի մէջ: Ինչու մեզ տղամարդիկներիս պիտի ներել, իսկ կանանց, ոչ: Որովհետեւ աւանդութիւններն են այդ պահանջում, հա՞:

Ո՞րն է աւելի լաւ—խղճի խայթից տանջուել, թէ հասարակական կարծիքից դատապարտուել:

Եւ տիկին Ալաւերդեան խոստովանեց ամուսնուն իր մի անգամ գործած մեղքը ու արժանացաւ նրա շուտ քրիստոնէական ներողութեան: Այնուհետեւ նա կնոջը բիւր անգամ աւելի պիտի սիրէ:

Գ. Շիրվանզադէի այս նոր Եւգինէ պիեսը աչքի ընկնող մի գործ է հայ բեմ գրականութեան համար: Նրա հատկանիշներն են՝ 1. Ազնիւ իդէա, 2. Տիպերը շատ կենդանի են 3. Պիեսը ձգձգուած չէ. բնական է 4. Սկզբից մինչեւ վերջը հանդիսականը լարուած ուշադրութեամբ հետեւում է կենդանի գործողութիւններին և վարագոյրը իջնելիս հրճւում է ուրախութիւնից բարերար վախճան տեսնելով:

Բովանդակութիւնը՝ փաստաբան Ալաւերդեանի (Աբելեան) հարուստ կահաւորուած դահլիճում երեկոյեան հաւաքուած հիւրերը թէյ են խմում և բամբասանքներով զբօսնում: Հիւրերից մէկը՝ Տ. Ղոլամզարեան (Աւետեան) դիմամեր խօսք է բանում նոյն օրերը դատարանում քննուած մի Ապարաջեանի գործի մասին, որ մեղադրւում է կնոջ հետ կռուելու համար, որը սպանուած ինքնապաշտպանութիւն է գործել: Տ. Ղոլամզարեան իբրեւ շատ մեծ տեղեակ այդ եղելութեան,—կնոջ ինքնապաշտպանութեան պատճառը համարում է նրա օրինաց եղած ժամանակայ մեղքերը: Այս պատմութիւնը Տիկ. Եւգինէ Ալաւերդեանի (Մայսուրեանց) վրայ սաստիկ ներգործում է և ուշաթափ է լինում: Հիւրերը ցրւում են. իսկ բամբասող տիկ. Ղոլամզարեանը աւելի խորն է թափանցում և տիկ. Եւգինէի անցեալն էլ անբաւ չէ գտնում. Ինքը Եւգինէն իր ուշագնացութեան պատճառը կոյծեկից վախենալն է համարում:

Հիւրերի ցրւելուց յետոյ Ալաւերդեանը (Աբելեան) կնոջից պահանջում է բացատրութիւն, նրա այդքան թախծոտ, մտայոյզ, տարօրինակ դրութեան մասին, որ օր—օրի վրայ նա աւելի եւ աւելի է նկատում: Եւգինէն խոյս է տալիս ամուսնուն բացատրութիւն տալուց: Նրա ազնիւ զգացմունքը թոյլ չեն տալիս ամուսնուն խաբել, կամենում է խոստովանել, բայց այժմը չեն ներում: Տեսնելով ամուսնու դէմքի ինքը ամած անհուն սէրը, էլ աւելի է խղճահարւում, էլ աւելի զգում իր նսեմութիւնը և ամուսնու վեհանձնութիւնը, որ աշխատում է իր մէջ մեռցնել կասկածները:

Եկել է հրապուրողը՝ Գարրօ Աղայեան (Գեւորգեան) և թշուառ Եւգինէից պահանջում է շարունակել նախկին [illegible]: Բայց վշտաբեկ կինը տանից դուրս է անում անարգ հրապուրչին, աղախինին, նրա ներկայութեամբ հրամայում անծանօթ հիւրեր չընդունել, առանց կանխատեսոյց տալու: Այս հանգամանքն աւելի է խթան է լինում Եւգինէի համար օր-առաջ խոստովանած սէրը ամուսնուն բանալու: Հէնց նրա այդ «լինել, թէ չլինել» ծանր րոպէում գալիս է դատարանից Ալաւերդեան շատ տրամադրուած, բայց գտնելով ամուսնուն դարձեալ ճնշուած, մելամաղձ վիճակում, լսում է այս անգամ նրա խոստովանութիւնը:

Կնոջ վրայ ձեռք է կամենում բարձրացնել, բայց զսպում է ինքն իրան: Նա սրտանց կամենում է ներել ամուսնուն, մոռանալ անցածը: Բայց ահա այստեղ նրա քոյրը՝ Մարթա (Զարչի) եղբօր պատւին նախանձախնդիր է հանդիսանում և աշխատում համոզել, որ բաժանեւ նրանից և ոչ թէ ներէ: Այդ խորհուրդը աւելի է նեղացնում անում ճշմարտասէր Ալաւերդեանին: Նա տանջւում է, տատանւում, չէ կարող այդ անել, որովհետեւ սիրում, պաշտում է Եւգինէին: Հարցնում է ինքն իրան՝ «բայց իմ անցեալը.... Ինչու նա ինձ պիտի ներէ, իսկ ես՝ ոչ:

Եւգինէն սենեակն է մտնում և յայտնում իր վճիռը, որ գնում է հօր տունը: Մինչդեռ Ալաւերդեան կամենում է նրա այդ քայլին դիմադրել, լսւում է միւս սենեակից դայեակի մանկան աղաղակ: Ուշաթափ է լինում Եւգինէն և սթափւում իրան գտնելով ամուսնու գրկում: Ընկնում է նրա ոտները: Սառնասիրտ տեսարան: Ալաւերդեան ներում է կնոջը, տանում որ այդպէս է իր համոզմունքը թելադրում, իսկ քոյրը զարմացած եղբօր այդ վճռով՝ դուրս է գնում բոլորովին նրա տանից:

Ամբողջ պիեսը զանգւած են գեղեցիկ շրխնջներով, լեզուն ինչ ասել կ'ուզի սիրուն, իսկ ոճը գեղեցիկ:

Ներկայացումն անցաւ շատ բաւարար, կատարեալ անտակար: Հեղինակին անթիւ անգամ բեմ հրաւիրեց բազմաթիւ հասարակութիւնը, որ լցրել էր Արծրունեան ընկ. թատրոնը:

Դերակատարներից ամենից առաջ շատ և շատ սիրուն էր տիկ. Մայսուրեանց Եւգինէի դերում: Թեր և դէմ կարծիքներ յայտնուել են նրա մասին: Այս անգամ նրա սկզբից մինչեւ վերջը դերակատարութիւնը, շարժուածքը բոլորովին մըտածուած էին, վայելուչ և չքնաղ: Իսկ վերջի գործողութեան մէջ բողէ առ բողէ հոգու աւելի և աւելի ընկճւիլը, ներքին կռիւը, խոստովանութիւնը և նրա մանուկին ուշաթափւելուց յետոյ կիսամեռած ամուսնու ոտներն ընկնիլը՝ կատարեալ գլուխ գործոց էր: Շնորհաւորում ենք յարգելի տիկնոջ բնական այդ առաջադիմութիւնը: Ուրախ ենք մանաւանդ, որ այդ դերը կատարեց ոչ թէ տիկ. Սիրանոյշ, որ անշուշտ իր միջնադարեան լաց ու կոծով, ձեռքերի, մարմնի անտեղի շարժմունքներով պիտի նսեմացնէր Եւգինէի տիպը,—այլ տիկ. Մայսուրեանց, որ իսկապէս կարող է լաւ դերասանուհի լինել, եթէ նա ամէն անգամ այդքան բարեխղճաբար ուսումնասիրէ դերը և այդքան էլ հեռու թափանցէ ու ըմբռնէ ստանձնած իմաստը: Գ. Աբելեան Ալաւերդեանի դերում հզօր ընկերակից էր տիկ. Մայսուրեանցի աջողութեան, միւսներն իրենց դերերի մէջն էին:

Բնութագրել, խօսել պիեսի բացասական, թերի կողմերի մասին, — կը նշանակէր ամէն մի խիղճայս լաւ ստեղծագործութիւն գիտակցաբար նսեմացնել: Ինչու չէ, կարելի էր աւելի հետաքրքրական դարձնել պիեսը, կողմնակի խորդուբորդներ մտցնել: Նոյն իսկ այդ տալի Մարթայի հակառակ պատկերը հանդիսականին աւելի բլէֆ ցոյց տալու համար, ներկայացնէր նրա կուլիսային կեանքը խառող, ներքուստ ամէն յանցանք և կեղտ թաքուն գործող, իսկ արտաքուստ անարատ և պաշտպան աւանդութիւններին: Կամ թէ այդ անարգ հրապուրիչ Գարրօ Աղայեանի անփորձ Եւգինէի մեղքի մէջ գծելը ցոյց տալէր: Դրանցով ոչինչ չէր աւելանալ պիեսին, ընդհակառակը կը կենտրոնացնէին Եւգինէի և նրա ամուսնու տիպերը, որ պիեսի ընդհանուր հիմքն են կազմում: Կ'աւելանար մի աւելորդ գործողութիւն:

Եթէ իմաստալից Լէօնկովալլի իր Մի մասներ օպերայի համար չգտնէր սրղուած միջնադարը, այլ աւելի Գիւղական Ասպետ օպերայի հեղինակ Մասկանիի, գլխաւորապէս նրա համար, որ վերջինս կարողացել էր իր ողբերգութիւնը մի գործողութեան մէջ ամփոփել. Բայց որ ի՞ մասին ծանօթ է Լէօնկովալլու և Մասկանիի հետ, նա միայն գիտէ տալիս ստեղծագործութիւնների և նրանց իմաստի առաւելութիւնները Մասկանիի հանձնառութեամբ:

Քաղաքական Լուրեր

Գ. ՌՈՒԶՎԷԼԹԻ ՊԱՏԳԱՄԱԳԻՐԸ

Մ. Նահանգաց Խորհրդարանին մէջ.—Սենտիքաները.—Առեւտրական դաշնադրութիւնները.—Ռազմագործները.—Գաղթականները.—Արտաքին վաճառականութիւնը.—Նաւատորմ.—Արտաքին քաղաքականութիւնը:

Հեռագիրը մասամբ հաղորդեց նախագահ Գ. Ռուզվէլթի պատգամագիրը, որ կարդացուեցաւ անցեալ երկուշաբթի Մ. Նահանգաց Խորհրդարանին մէջ: Նախագահը դրուատալից խօսքերով յիշելէ ետքը հանգուցեալ Մաք Քինլի նախագահին բարեմասնութիւնները, խօսեցաւ Մ. Նահանգաց բարգաւաճ վիճակին վրայ, և սենտիքաներու մասին ըսաւ.

«Սենտիքաներու մասին եղած դիտողութեանց մեծ մասը իրաւացի չեն: Այդ սենտիքաները երկրին վաճառականութիւնը ու արհեստները կը բարգաւաճեն. սակայն պէտք է մեծապէս երախտագէտ ըլլալ զանոնք հաստատողներուն: Եթէ նկատողութեան առնուին սենտիքաներու այն կարեւոր ծառայութիւնները զորս կը մատուցանեն միջազգային տեսակէտով, հարկ է զգուշաւոր լեզու մը գործածել անոնց նկատմամբ: Պէտք չէ մոռանանք թէ Ամերիկա ամբողջ աշխարհի մէջ գերակշիռ դիրք մը կը վայելէ վաճառականութեան և արհեստագործութեան տեսակէտով: Զանոնք կրնար ուրանալ նաեւ կարգ մը կարեւոր արգելքներու գոյութիւնը: Դրամագլուխներուն չափէն աւելի կուտակումը գլխաւոր սխալ մըն է: Այդ տեսակ ընկերութիւնները եթէ չարգիլուին ալ, սակայն պէտք չէ թոյլատրուին որպէսզի չափազանցութեան երթան: Կառավարութիւնը իրաւունք ունի հսկել՝ օտար ազգերու հետ առեւտրական կարեւոր յարաբերութիւններ ունեցող այդ տեսակ մեծ հաստատութեանց գործառնութեանց վրայ. միանգամայն անհատներուն պէտք է միշտ աւելի լայն ասպարէզ բանալ անոնց գործառնութիւններուն: Արդէն պաշտօնեաներն ալ նոյն տեսակ հսկողութեան մը տակ կը գտնուին: Սենտիքաներու գործառնութեանց հսկելու համար պէտք է առեւտրական ու արհեստագործութեան նախարարութիւն մը հաստատել: Ամերիկայի մէջ միշտ ժողովրդական դրութիւնը պէտք է գոյութիւն ունենայ: Ասիկա ոչ միայն ժողովրդին սակագոյներով գործադրելու է, այլ գործ գտնելու համար Ամերիկա եկող կարգ մը գործաւորներուն դէմ, վասն զի Ամերիկա բնակող օտարազգի գործաւորները պայմանադրութիւններով կուգան և մէկ մասն ալ Ամերիկայի գործաւորներէն աւելի սակաւապէտ ըլլալով, անոնցմէ աժան կ'աշխատին, որով մեծ վնաս կը հասցնեն ամերիկեան գործաւորներուն: Հետեւաբար պէտք է աւելի սաստկացնել տրամադրութիւնները այն կանոնագրին որ Չինացիներու Ամերիկա գաղթումը կ'արգիլէ, վասն զի հիմակուան տրամադրութիւնները անբաւական են: Նաեւ անհրաժեշտ է օրէնք մը հաստատել՝ հանրային անդորրութիւնը վրդովող կարգ մը չարագործներու փախուստը արգիլելու համար: Ասոր վրայ աւելցնելու է նաեւ քանի մը տրամադրութիւններ՝ քննելու համար թէ Ամերիկա գաղթողները ապաբախտ ու աշխատասէր անձնաւորութիւններ են թէ ոչ և թէ Ամերիկայի մէջ ապրելու համար հարկ եղած միջոցները ու հարստութիւնը ունի՞ն թէ ոչ: Օտար գաղթականները Ամերիկա բերող նաւերուն վրայ պէտք է մեծ հսկողութիւն կատարել: Եթէ ժողովրդին ներկայ սակա-

---

—)(40)(—

ԺԻՒԼ ՄԱՐԻ

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ՊՏՈՒՂԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԷՐՕՄԻ ԳԱԶԱՐԻՆ ԱՂՈՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ

Զ.

ՄԱՆԿԱՆ ՄԸ ՎԱԽՃԱՆԸ

Բժիշկը, երբ յաջորդ օրը այցելութեան եկաւ, նորէն կէս յուսալից յայտարարութիւն մը բրաւ.

—Պզտիկ աղջիկ հիւանդութեան մասին կարելի չէ որոշ բան մը ըսել. ամէն բան յուսալի է:

Ցետոյ փութաց աւելցնել.

—Ասկէ աւելի ծանր հիւանդներ դարմանած եմ, որոնք աղէկցած են:

Ատիկա բաց դուռ մըն էր ամէն ենթադրութեան: Մէկ խօսքով տղան դատապարտուած էր մեռնելու: Ռօզ Մասօն ինելայեց եղած բժիշկին այդ խուսափողական պատասխանին վրայ, իր սենեակը գնաց, ու հոն անկողնին բարձերուն մէջ մխրճած իր գլուխը, սկսաւ արտասուել ազատօրէն:

Երբ քիչ մը աւելի հանդարտեցաւ, Ռօզ Մօրը սենեակը գնաց, ուր անդրափոխուած էր օրօրոցը, Ժէրօմի պահանջման վրայ: Ռէժին և Ժէրօմ իրենց նըստած տեղը կը մրափէին:

Ռօզ և Մարիան իրարու քով սեղմուած անկողնին կը հսկէին: Երեք գիշեր է ի վեր քուն չէր մտած իրենց աչքը:

Ցերեկին Ժէրօմ և Ռէժին սահմռկած էին բացակայել տունէն, պաշտօնին ստիպողական գործերուն պատճառաւ: Ռօզի համար մեծ սփոփանք մըն էր, երբ հայրն ու քոյրը դուրս կ'ելլէին, ու Մարիանի վրայ կը վազէր գոչելով.

—Օ՛հ, մայրի՛կ, օ՛հ, մայրի՛կ:

Զղայրին տագնապներու կ'ենթարկուէր խեղճ աղջիկը:

Մարիան կը գգուէր ու կ'ողջագուրէր զայն, ըսելով.

—Իմ խե՛ղճ աղջիկս:

Մարիան միխիթարութիւն պատճառելու համար իր աղջկան, Հանրիոն մինակ կը ձգէր անոր հետ, ու ինք իր գործով կը պարապէր տան մէջ: Ռօզ ա՛լ հազարումէկ զգուանքներ կը շռայլէր զաւկին, ու կ'ըսէր գրեթէ զառանցելով.

—Չէ՛, իմ զաւակս չպիտի մեռնի: Ո՞վ կը համարձակի այդպիսի բան մը գուշակելու: Այս հիւանդութիւնը պատիժ մըն է ինծի համար, որ չուզեցի խոստովանիլ իմ մայրութիւնս: Չէ, զաւակս, մի մեռնիր... Եթէ նոյն իսկ վանտէն զիս ու թշուառութեան մատնուիմ... նորէն երջանիկ պիտի ըլլամ, քանի որ քեզ քովս պիտի ունենամ, որ մայր պիտի կոչես զիս... Այդ բառը ամէն թշուառութիւն մոռցնել պիտի տայ ինծի... և այնքա՛ն շատ պիտի սիրեմ քեզ որ դուն ալ երջանիկ պիտի ըլլաս... բայց մի՛ մեռնիր, զաւա՛կս, մի՛ մեռնիր:

Հանրիօ կը քնանար այդ պահուն:

—Որքան հանդարտ կը քնանայ... երբեք ասանկ քնացած չունէր: Օ՛հ, Աստուած իմ, երկարէ՛ զաւկիս քունը, որպէս զի բժշկուի:

Ու մանկական ծայրովը շօշափեց Հանրիոյի ճակատը:

—Տաքութիւնը նուազեր է, ճակատը տաք չէ, ըսաւ:

Ցայսը կը ծնէր Ռօզի սրտին մէջ, որ ձեռքերը միացնելով, յարեց.

—Օ՛հ, Տէր իմ, Տէր իմ, զիս կեանքէ զրկեցէք, բայց թո՛ղ անիկա ապրի:

Թեթեւ աղմուկ մը սարսռեցուց Ռօզը: Գլուխը ետին դարձնելով տեսաւ որ Ժէրօմ ներս կը մտնէր: Չէր լսած դրան բացուելու աղմուկը: Ժէրօմ անշուշտ լսած ըլլալու էր իր քիչ մը առաջուան ըրած խօսքերը: Խեղճ աղջիկը աւելի սրտաբեկուեցաւ, աչքերը թաքուն բերաւ սարսափով: Ոտքի ելաւ ու հօրը յանդիմանական խօսքերուն պատասխանելու ձեւ մը առաւ:

—Ի՞նչպէս է Հանրիօն, հարցուց Ժէրօմ մեղմաձայն:

—Կը քնանայ, իրաւ որ աղէկ կ'երեւայ:

Ժէրօմ օրօրոցին մօտեցաւ, բայց չհամարձակեցաւ զայն համբուրել, վախնալով որ կ'արթննայ: Պահ մը փարանոտ կերպարանք մը առնելով, յարեց.

—Բիչ մը առաջ, ի՞նչ կ'ըսէիր, Ռօզ:

—Զեմ գիտեր հայր, ի՞նչ կայ որ...

—Շա՞տ կը սիրես այս պզտիկը:

Ռօզ յափշտակուած երեւոյթ մը առաւ ու աչքերը մայրական ժպիտով մը լեցուած, գոչեց.

—Կը սիրե՛մ մի:

Պահ մը լռելէ յետոյ, Ժէրօմ երեսը անդին դարձուցած, կարծես անօթևակոր իր աղջկան նկատմամբ ունեցած կասկածին համար, ըսաւ.

—Սակայն, շատ կը սիրես Հանրիօն, որովհետեւ քիչ մը առաջ ներս մտած ատենս կ'աղօթէիր, ըսելով. «Տէր իմ կեանքէ զրկեցէք զիս, բայց անիկա թո՛ղ ապրի»:

—Այո՛, այդպէս ըսի...

(Շարունակելի)

ցոյցերը փոխուին, Ամերիկայի առեւտրական շահերը պիտի վտանգուին. միայն թէ առեւտրական փոխադարձ դաշնագրութիւններ անհրաժեշտ են։ Այդ դրութիւնը մաքսապաշտ քաղաքականութեան լրացուցիչ մէկ մասը պիտի համարուի։ Մեր արտաքին վաճառականութեան արտասովոր կերպով աճումը անհրաժեշտ կ'ընծայէ կարգ մը նոր շուկաներ, ինչպէս նաեւ օտար ազգերու հանդէպ ազատական դրութիւն մը, որպէսզի այդ ազգերու երկիրներուն մէջ ամերիկեան առեւտուրը յաջողի։ Առեւտրական շուկաներու վիճակն ալ հարկ է առանց վայրկեան մը կորսնցնելու բարեկարգել, վասն զի անտեղի բան է անփոյթ գտնուիլ և թող տալ որ ներքին բերքերը օտար շուկաներու միջոցաւ փոխադրուին։

«Փիլիփփինեան Արշիպելագոսը, ազատ կոչուելու արժանի անձերու ձեռքէն հասած ըլլալով, կը յուսամ թէ նոյն արշիպելագոսը իրաւունք պիտի ստանայ անկախութիւն ստանալու։ Նիքարակուայի ջրանցքին համար Անգլիոյ հետ կատարուած բանակցութիւնները բարեկամական կարգադրութեան մը յանգեցան։ Այդ առթիւ կնքուած դաշնագրութեան մէջ ճշդուած է որ Նիքարակուայի ջրանցքը միայն Ամերիկացիներուն կողմէ պիտի շինուի և բոլոր օտար ազգութեանց համար հաւասարապէս բաց պիտի ըլլայ՝ միեւնոյն պայմաններով։ Կը պահանջեմ որ կարելի եղածին չափ շուտով կատարուի դաշնագրութեան վաւերացումը և շինութիւնները փութով սկսին։ Մ. Նահանգները լեղօրէն կը փափաքին միշտ մտերմական ու բարեկամական յարաբերութիւններ ունենալ միւս ազգութեանց հետ։ Մօնրոյի վարդապետութիւնը պէտք է հիմը կազմէ բոլոր ամերիկեան կառավարութեանց արտաքին քաղաքականութեանը։ Բնաւ մտադիր չենք ամերիկեան միւս կառավարութեանց հետ մեր ունեցած առեւտրական յարաբերութիւնները անհաւասարաբար վարուիլ։ Այդ կառավարութեանց մէկը եթէ եւրոպական ազգութեան մը հետ վէճ մը ունենայ, պիտի չմիջամտենք այնչափ ատեն որ եւրոպական այդ ազգութիւնը երկիր գրաւելու մտադրութիւն չյայտնէ։ Ամերիկեան կառավարութիւնը բնաւ փափաքող չէ նոր երկիրներ գրաւելու։ Հետեւաբար չի կրնար թոյլատրել որ եւրոպական ազգութիւն մը ալ Ամերիկայէն երկիր գրաւէ։»

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Նիւթական բարգաւաճումը. — Զանազան ծրագիրներ. — Ջրանցքի խնդիրը. — Առեւտրական դաշնագրութիւնները։

Երկու տեսակ թելադրութիւններ կ'ելլեն այս միջոցիս Մ. Նահանգաց մէջ, այն է կամ ծախքերը աւելցնել և կամ հասոյթները նուազեցնել։ Առաջնոյն համար ընտրութեան խնդիրը միայն կայ. իւրաքանչիւր ծերակուտական ու երեսփոխան իր նոր ծրագիրը ունի և կը սպասէ մեծ ժողովրդականութիւն մը շահիլ իր ընտրական շրջանակին մէջ։ Ասոնք կ'առաջարկեն զինուորականներու համար հանգստեան թոշակներ և շոգենաւերու, նաւահանգիստներու, ջրանցքներու եւայլն շինութիւնը, առանց խօսելու Նիքարակուայի կամ Բանամայի ջրանցքին վրայ։ Նիքարակուայի ջրանցքին ծախքն է մէկ միլեար Ֆր. իսկ Բանամայինը՝ 880 միլիոն Ֆր. այդ հաշւոյն մէջ չէ Ֆրանսական Ընկերութեան վճարուելիք հատուցումը, որ անհրաժեշտ է, եթէ Բանամայի ջրանցքը գնել հարկ ըլլայ։ Ինչ որ ալ ըլլայ, այդ ջրանցքին շինութիւնը անհրաժեշտ է։ Կը մնայ հասոյթները նուազեցնելու խնդիրը։ Ծրագրախօսները զօրաւոր դաշնակցութիւն մը կազմեցին մաքսային սակագրոյթին մէջէն ջնջել հարիւրին 15 այն տուրքը, որ ծանր կը ճնշէ իրենց նախնական նիւթին՝ այսինքն չզտուած մորթին վրայ։ Եթէ Մ. Նահանգները չզտուած մորթերը Գերմանիա ու Ֆրանսա կը ղրկէին, ուրկէ առաջնակարգ կաշիներու վերածուած Մ. Նահանգները կը վերադարձուէին։ Ամերիկա խաղախորդութեան նոր դրութիւններ գտաւ ելեկտրականութեամբ և քրոմի միջոցաւ. այդ կերպով երեք ամիսէն կը կատարուին ուրիշ երկիրներու մէջ երեք տարիէն կատարուած աշխատութիւնները։ Ասկէ առաջ կու գան ծայրայեղ պէտքեր ամերիկեան արտադրութեանց համար։ Մ. Նահանգաց արեւմտեան կողմի, Քանսասի ու Չիքագոյի սպանդանոցի տէրերը չեն ուզեր այդ տուրքին վերցուիլը։ Այդ պատճառաւ մրցում մը պիտի կատարուի այդ երկու տեղերուն միջեւ։ Քաղաքական անձերը բնաւ չեն ուզեր դպչիլ մաքսային սակագրոյթը, ուրիշ բան է եթէ միջազգային կարգադրութիւններով կատարուին։ Ասկէ առաջ կու գայ բուռն պայքար մը առեւտրական փոխադարձ դաշնագրութիւններու ի նպաստ։ Ճարտարարուեստական ամերիկեան Ընկերութեան թելադրութեամբ, երեքշաբթի, համաժողով մը գումարուեցաւ, որոշելու համար թէ հա՞րկ է հրաւիրել կառավարութիւնը կնքելու և Ծերակոյտը վաւերացնելու այն տեսակ դաշնագրութիւններ, որոնք, մաքսային սակագրոյթերու զիջողութեանց փոխարէն, օտար երկիրներու մէջ աւելի ընդարձակ շուկաներ բանան ամերիկեան արտադրութեանց համար։ Երկրին ամէն կողմէն ճարտարարուեստական ընկերակցութեանց կողմէ երեք հարիւր պատուիրակներ պիտի ղրկուին։ Արդէն, անցեալ օր, նախագահ Պ. Ռուզվէլթ պատուիրակներ ընդունեց Նիւ Եորքի Պօսթընի և Բիթզպուրկի առեւտրական սենեակներուն կողմէ, որոնք կը պահանջեն առեւտրական դաշնագրութիւն մը կնքել Գանատայի հետ։ Պ. Ռուզվէլթ խնդրեց անոնցմէ որ ամէնէն առաջ Ծերակոյտին ու Երեսփ. Ժողովին մէջ իրենց ներկայացուցիչները համոզեն, վասն զի վաւերացման կողմէ կնքուած դաշնագրութիւնները որքան ալ լաւ ըլլան, ամէնքն ալ կատարելապէս ձախողուած պիտի մնան նոյնին խորհրդարանական յանձնաժողովներուն մէջ։ Ծերակուտական Լոճ որ միշտ հակառակած է դաշնագրութեանց, հրապարակային ճառ մը արտասանելով, Ֆրանսայի հետ կնքուած դաշնագրութեան ի նպաստ խօսեցաւ. այդ խնդիրը դեռ տակաւին կը մնայ Ծերակոյտին արտաքին գործոց յանձնաժողովին առջեւ։ Մ. Նահանգաց մէջ բարգաւաճումը այս միջոցիս այն աստիճանին հասած է որ մեքենաներուն դպչելու կը վախնան, որպէսզի չխեղճան։ Ագարակապանները բնաւ չէին կարծած որ այսքան դրամ շահէին։ Երկաթուղիներու հասոյթները աննման յաւելումներ կը ստանան։ Ձուլարանները տարին 1,400,000 թոնո երկաթ կամ պողպատ կ'արտադրեն։ «Մաքսային սակագրոյթին մի՛ դպչիք» կը պոռան ամէն կողմէ։

ԲԱՐԻԶԷՆ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

Նոր երկաթուղի մը. — Ալասքայի երկաթուղին. — Պէհրինկայի նեղուցը. — Վիթխարի ծրագիր մը։

Անգլիոյ աշխարհագրական արքայական Ընկերութեան անդամ Պ. Հէրրի Ուէնտ, վերջերս, նամակ մը գրեց Լոնտոնի Կլոպ լրագրին, Բարիզի և Նիւ Եորքի միջեւ շինուելիք երկաթուղիի մը համար։ Նամակագիրը նախ կ'ըսէ թէ ծրագիրը նոր բան մը չէ։ Ռուսիոյ ճամբաներու ու հաղորդակցութեանց նախարար Պ. Խիլքով և անդրսիպերեան երկաթուղիին վարչութեան նախագահ Պ. Վիթ տարիէ մը ի վեր ուսումնասիրեցին այդ ծրագիրը։ Ռուս իշխանութիւնները ձեռնարկութեան յառաջխաղացական ոգիով մը կը գործեն։ Պ. Ուէնտ, ցամաքի ճամբով և բազմաթիւ հետեւորդներով, յառաջիկայ ամիս Բարիզէն Նիւ-Եորք պիտի երթայ, հաստատելու համար թէ ծրագիրը իրագործելի է թէ ոչ։ Այս միջոցիս ճարտարագէտներ կ'ուսումնասիրեն Ասիոյ հիւսիսային արեւելեան մասին հանքային արտադրութիւնները մինչեւ Պէհրինկայի ծովը ու ամերիկեան ցամաքին կը հասնին։ Այդ ուսումնասիրութիւնները երկու տարիէն պիտի աւարտին և ռուս կառավարութեան կողմէ տրուելիք որոշումը անոնց արդիւնքին կախում պիտի ունենայ։ Ինչպէս յայտնի է, նեղուց մը կը բաժնէ Սիպերիական հողը Ալասքայէն։ Պ. Ուէնտ կ'ըսէ թէ Մանշի տակէն թունել մը շինելու չափ դժուարութիւն չունի այդ նեղուցին անցքը։ Ծրագիրը արդարեւ վիթխարի է և յանդուգն, վասն զի եթէ գործադրուի, և եթէ այդչափ մեծ ճամբայ մը բացուի վաճառականութեան համար, բոլոր երկիրներու առեւտրական դրութիւնը պիտի փոխուի։ Պէտք է յիշել, սակայն, թէ երկաթուղիի այդ գիծը, տարուան մէկ քանի ամիսներուն, սառոյցներէ պիտի պաշարուի, վասն զի Պէհրինկայի նեղուցը Ալասքայի ամէնէն ցուրտ մասին մէջ կը գտնուի։ Հակառակ ատոր, նոյն իսկ երկաթուղիի կառախումբերը եթէ տարուան մէկ քանի ամիսներուն բանին, առեւտրական հոսանքին մէջ մեծ փոփոխութիւն մը առաջ պիտի գայ. նաեւ աւելի իրականանալի պիտի ըլլայ աշխարհի շուրջը երկաթուղիի գիծ մը շինելու երազը։ Արդ, քանի որ մեծ ազգութիւն մը և երկաթուղիի մեծ Ընկերութիւն մը կը ստանձնեն այդ տեսակ ծրագիր մը, շատ յանդգնութիւն չըլլար ենթադրելը որ քանի մը տարիէն իրականութիւն պիտի դառնայ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Անգլիական մեկուսացումը. — Օտարներու թշնամական զգացումները Անգլիոյ նկատմամբ. — Թղթակցի մը տեսակցութիւնը անգլիացի երեսփոխանի մը հետ. — Ծանրակոն նամակ մը։

Լոնտոն (Գրիստէլ Թեռթի մը թղթակցէն)։ — Այն մեկուսացումը, որ վերջին տարիներս, այնքան պարծանք կը պատճառէր Անգլիոյ, հիմա կը սկսի ծանր գալ երկրին։ Անգլիացիները կը սկսին նշմարել այն թշնամական զգացումները, զորս Եւրոպա կը տածէ իրենց նկատմամբ։ Անոնց աչքերը բանալու համար՝ հարկ եղած է այն ատելութեան պոռթկումը, որ առաջ եկած է Գերմանիոյ մէջ։ Այս առթիւ, Մորնինկ Փօսթ կը գրէ. «Մեր ժողովուրդը թո՛ղ չվստահի. եթէ չեն հասկնար զինքը. դժբախտութիւն մըն է, որուն պէտք է հանդուրժել։ Ասով հանդերձ, Գերմանիոյ մէջ տիրող հանրային ոգին վտանգաւոր է և մենք պէտք է զգոյշ կենանք։» Այսպէս Անգլիա միշտ անհասկնալի եղած է Եւրոպայի համար։ Անգլիացիները շատ թեթեւօրէն կարծիք կը յայտնեն և նոյն իսկ երկրին դէմ եղած յարձակումները կ'արհամարհեն, իրենց քաղաքական թշնամիներուն չփութութիւն պատճառելու համար։ Այսպէս բոլոր նախարարական բանախօսները այն գաղափարը յայտնեցին թէ Սըր Քէմպպէլ Պէննըրմէն այն ճառող ու քսող էր, ուրկէ ծագում առած էր շփոթը։ Ազատականները իրաւամբ կը պատասխանեն թէ չարաչար էր Չէմպըրլէն գրգռած է Գերմանացիները։ Նախ սկսան հանդուրժեցնել Գերմանիան, գրեթէ արքայական պատիւներ ընծայելով անոր հանգուցեալ դշխոյին, որ յարմար առթիւ մը կը մեռնէր։ Սակայն Վիլհէլմ Բ. կը լռէ. ի զուր Անգլիոյ նկատմամբ համակրական արտայայտութիւն մը կը սպասուի իրմէ։ Թագաւորէն զատ՝ անգլիացի բոլոր բանախօսներ կը ճառեն. Լորտ Լանստաուն, Պ. Ռիչի, Պ. Պալֆուր։ Արտաքին գործոց նախարարը կրկնեց այն համոզումը յայտարարութիւնը թէ անկախութեան նշոյլն իսկ չպիտի տրուի Պոէրներուն, և թէ մինչեւ հիմա եղած զոհողութիւնները արդարացուցին ըսել, ո՛չ թէ սխալ, այլ ոճիր մը պիտի ըլլար։ Միւս կողմէ, Սըր Էտուարտ Կրէյ, Կլասկոյի մէջ, գումարման մը առթին խօսեցաւ այն ամէն քննադատութեանց մասին, որոնք այս պահուս կ'ըլլան օտար երկիրներու մէջ Անգլիոյ նկատմամբ։ Բանախօսը իր բոլոր սլաքները ուղղեց դաշնակցին նախարարին վրայ։ Չինացիներու նմանցուց զայն, որոնք կը ջանան լուսնի խաւարումը ընդհատել պղնձակարկառներով, աղաղակներով ու ծնրադրութիւններով։ Նաեւ նմանցուց զայն հնդկական և չինական նուագարաններ դարձնողի մը, որ ամբողջ երկիր կը լեցնէ իր աղմուկովը։ Կարճ խօսքով Սըր Էտուարտ Կրէ կառավարութեան համամիտ չէ Պոէրներուն սահմանուելիք վիճակին համար։ Անգլիոյ քաղաքական երկու մեծ կուսակցութիւններ փոխադարձաբար զիրար կ'ամբաստանեն թէ օտար երկիրներու ատելութիւնը գրգռած են, առանց խորհելու թէ օտար ազգերը իրաւունք չունին հաւաքական նախատինք մը ուղղելու ամբողջ ժողովուրդի մը. թէեւ անբանաւոր։

— Նոյն Ֆրայէ Բրեսի թղթակիցներէն մէկը տեսակցութիւն մը ունեցեր է միութենական կուսակցութեան երեց անդամներէն Պ. Հանրի Չարլս Ռիչարտսի հետ, որ Իսթ Ֆինսպըրի նահանգին երեսփոխանն է։

— Երկիրը յոգնա՞ծ չէ պատերազմէն, հարցուցեր է թղթակիցը։

— Ամենեւին, պատասխաներ է երեսփոխանը։ Մինչեւ հիմա Սքրվայրաթի երեսփոխանները չէին համարձակեր կառավարութիւնը քննադատել, պատերազմի մասին։ Իմ ընտրողներուս երկու երրորդ մասը կը պատկանի գործաւորական դասակարգին։ Իմ ներկայացուցած նահանգս կը պահանջէ որ պատերազմը մինչեւ վերջը շարունակուի։ Հանրութիւնը կը զարմանայ թէ ի՛նչպէս կ'ըլլայ որ մէկ քառորդ միլիոն անգլիացի զինուորներ չեն յաջողիր գերի բռնել 10,000էն 15,000 Պոէրներ։ Անկեղծօրէն խօսելով, ես ալ չեմ հասկնար ասոր պատճառը և ամէն անգամ որ այդ մասին հարցում կ'ուղղուի ինծի, չեմ կրնար պատասխան մը գտնել։ Մեր ընտրողները կ'ըսեն մեզի. «Պատերազմական վարիչը քուէարկեցէք։ Ի՛նչ գնով որ ալ ըլլայ թո՛ղ տիրեն Հարաւային Ափրիկէի, բայց կարելի եղածին չափ շուտ աւարտելու պայմանաւ։» Հանրութիւնը կը փափաքի յաղթականօրէն աւարտել պատերազմը և ո՛չ ուրիշ կերպով։ Լորտ Քիչնըր անվիճելիօրէն կը վայելէ հանրութեան վստահութիւնը։ Չի խոստանար պատերազմը վերջացնել որոշեալ պայմանաժամի մը մէջ, այլ կը բաւականանայ աշխատելով։ Պատերազմական նախարարը բացարձակ իշխանութիւն տուած է անոր, բայց ընդհանուր ժողովրդականութիւնը դէշ կերպով կը գործէ։ Պաշտօնէութիւնները, իրենց դանդաղութեամբ, նոյնքան վնաս կը պատճառեն մեզի որքան Պոէրները։

— Ի՞նչ կարծիք ունիք ազատական կուսակցութեան վրայ։

— Եթէ Լորտ Ռոզպէրի նորէն քաղաքական ասպարէզը դառնայ, պիտի կըրնայ ընտրական յաղթանակի մը առաջնորդել ազատական կուսակցութիւնը։ Արդարակորով քաղաքագէտ մըն է որ ահագին ազդեցութիւն կը վայելէ։

— Հապա՞ Պ. Չէմպըրլէնը։

— Վերջին տարիներս բուռն յարձակումներ կրեց, բայց այս յարձակումներուն պատճառաւ բազմաթիւ պաշտպանողականներու համակրութիւնը գրաւած է։

Յետոյ երեսփոխանը իր խօսքը շարունակելով սա շահեկան յայտնութիւնը ըրաւ.

— Լորտ Քիչնըր, անցեալ մէկ քանի ամիս առաջ, օգնական զօրք ուզեց պատերազմական նախարարութենէն, որ կամաւորներու քանի մը վաշտ ղրկեց։ Այդ վաշտին պատկանող սպայ մը հետեւեալ նամակը գրած է ինծի. 27 Յունուարով. — «Կամաւորներու վաշտը Վէլթի մէջ ցամաք ելաւ թշնամիի անոր քանակով մը, բայց ձի չկար։ Դէպի հիւսիս յառաջացած ատեննիս ձի պիտի հասցնէին մեր բանակէն։ Նոր գրուած կամաւորներուն մեծ մասը ձի հեծնել չէին գիտեր, պատերազմի վրայ գաղափար չունէին, մէկդի կը նետէին իրենց հրացանները ու փամփուշտները, զորս Պոէրները կը հաւաքէին մեծ քանակութեամբ։ Այն նոր գրուած զինուորները որոնք իրենց հայրենիքը դարձած չեն, շատ միջակ արժէք ունեցող գունդ մը կը կազմեն։ Կ'ընդվզիմ, մտածելով որ հարիւրաւոր հիւանդ զինուորներ կը ղրկէին մեզի, որոնք անկարող էին ամենափոքր ծառայութիւն մը մատուցանելու։ Այդ ոչնչութիւնները ձիերու պէս կը խմէին ու սպաներու հետ կը ծեծկուէին։ Բանակին մեծ մասը շարունակ եղած, յոգնած, ջլատուած դժգոհօրէն կը քաշքշուէր ճամբաներու երկայնքը, ինչպէս չըլլի սիրտ մը կորսուած։ Զինուորները հեռու կը փախչին Պոէրներու հետ հանդիպելէ։ Տեսայ մէկէ աւելի սպաներ՝ որոնք կարելի եղած միջոցները ի գործ դրած էին պատերազմի չղրկուելու համար իրենց մարդոցմով։ Այս ամէնը անհաւատալի կը թուի, բայց այսպէս է։ Նոր մարդիկ պէտք են մեզի, որոնք արիւն, կորով և արիութիւն ունենան իրենց երակներուն մէջ։»

ԱՆԳԼԻԱ, ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Դաշնակցութեանց խնդիրը. — «Նէշընըլ Ռիվիւ»ի յօդուածին առթիւ. — Ֆրանսական մամուլին կարծիքը։

Ֆրանսական լրագիրները կը խօսին Նէշընըլ Ռիվիւի այն նոր յօդուածին վրայ զոր անցեալ օր հրատարակեցինք և որ կը խօսի Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ մերձեցումի մը հաւանականութեանը վրայ։ Այդ մերձեցման բնական հետեւանքը պիտի ըլլայ մերձեցում մը՝ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի միջեւ, քանի որ Ֆրանսայի ու Ռուսիոյ միջեւ դաշնակցութիւն մը կայ։ Տէպա այդ առթիւ հետեւեալ տողերը կը գրէ.

«Շատ կարելի կը գտնենք դաշնակցութիւն մը այդ երեք ազգութիւններուն միջեւ և կը մտածենք որ անգլիական հանդէսին հրապարակ հանած գաղափարը միշտ աւելի շատ կուսակիցներ ունենայ Անգլիոյ մէջ։ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ Անգլիոյ ու Ռուսիոյ շահերը դիւրաւ իրարու հետ կը հաշտուին, ինչպէս Անգլիոյ ու Ֆրանսայի շահերը Ափրիկէի մէջ և ուրիշ տեղեր, բայց պէտք է որ Անգլիա ամէն բան միայն իրեն յատկացնելու ընթացքէն ետ կենայ. Նաեւ սկզբունքով պէտք չէ իրաւունց յափշտակութիւն մը նկատէ ուրիշ ազգութեան մը մէկ յաջողութիւնը, երբ իր շահերուն ու ձեռք բերած իրաւունքներուն չի վնասեր։ Գալով Ռուսիոյ, պէտք չէ ինքզինքնիս խաբենք կարծելով որ մտքէն չանցնիր բան մը ընել կեդրոնական Ասիոյ մէջ Անգլիացիներուն ձեռք բերած կացութեան դէմ. Նաեւ թէ անոնց դէմ միակ բողոք մը ունի՝ այն է թէ ամէն անգամ երբ իրեն համար տեղ մը հաստատել ուզած է, միշտ իր ճամբուն վրայ գտած Անգլիացիները։ Ասոր ամէնէն մեծ ապացոյցն է Մանջուրիոյ մասին պատահածը։ Այդ երկրին մէջ որ բոլորովին դուրս է Անգլիոյ ազդեցութեան շրջանակէն, բրիտանական կառավարութիւնը ամէն կերպով աշխատեցաւ արգելք ըլլալու Ռուսիոյ քաղաքականութեան։ Նոյնը կարելի է ըսել նաեւ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի յարաբերութեանց համար։ Երբ ձեռնարկեցինք մեզի համար գաղթային տէրութիւն մը կազմել, բնաւ միտքերնիս չանցուցինք աշխարհի մէջ Անգլիոյ ձեռք բերած կացութեանը դէմ բան մը ընել։ Ինչպէս Ռուսիա, նոյնպէս Ֆրանսա ամէն կողմ Անգլիոյ յարատեւ ընդդիմութեանը պիտի հանդիպէին։ Ուրեմն Անգլիոյ անկ է որ ամէնէն առաջ աւելի հաշտարար ընթացք մը հետեւի Ռուսիոյ ու Ֆրանսայի հանդէպ, որպէսզի մերձեցումը կարելի ըլլայ։»

Թան ալ սապէս կ'ըսէ.

«Նէշընըլ Ռիվիւի յառաջադրած մերձեցումը նպաստաւոր ընդունելութիւն մը պիտի գտնէ՝ խաղաղութեան փափաքողներուն համար՝ եւրոպական զօրութեանց հաւասարակշռութեամբ։ Անգլիական հանդէսին յօդուածները, անոնց նպատակը որքան ալ գովելի ըլլայ, այնչափ անգործադրելի են և չի յուսացուիր թէ մեծ արդիւնք մը ունենան։»

Ներքին Լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէսօրին նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր հանդէսով և ուրբաթի աղօթքը կատարել ետք կայս. պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Ռումանիոյ դեսպանը ու առաջին թարգմանը, ամերիկեան դեսպանատան գործակատարը ու առաջին թարգմանը, Անգլիոյ դեսպանատան զինուորական հրամանատարը ու հինգ սպաներ, նոյն դեսպանատան երէցը, գերմանացի տքթ. Բէլլէր և տեղակալ կոմս ֆոն Հօքէն։ Ներկաներէն ոմանք սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պ. Կիքա, անցեալ շաբթու, Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը ունեցած միջոցին, Ն. Վեհափառութեան ծննդեան տարեդարձին առթիւ իր կառավարութեան կողմէ շնորհաւորութիւններ մատոյց յառաջ կայս. Գահոյից։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ ընդհանուր տնօրէն Սըր Համիլթըն Լանկ, երէկ, Մեծ-Եպարքոսին ապարանքը երթալով տեսակցեցաւ Ն. Բարձրութեան հետ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պարոն Մարշալ ֆոն Պիպէրշթայն, ինչպէս ծանուցուեցաւ, երէկ գիշեր հացկերոյթ մը տուաւ դեսպանատան մէջ։ Ներկայ գտնուեցան Մեծ-Եպարքոսը, պետական Խորհուրդին նախագահը, ներքին ու արտաքին գործոց նախարարները, Թնդանօթարանի վերատեսուչը, առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարը, կայս. անձնական սպայակոյտին միւշիր Շաքիր փաշա, կայս. աւագ թիկնապահ Ֆուատ փաշա, պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղին անդամ Թիւրխան փաշա, անտառներու ու հանքերու նախարար Սէլիմ Մէլհամէ փաշա, արարողապետ Իպրահիմ պէյ, կայս. պալատան երկրորդ քարտուղար ու սենեկապետ Իզզէթ պէյ, կայս. Թանգարանին տնօրէն Համտի պէյ, Խարիճիյէի արարողապետ Ղալիպ պէյ, Բ. Դրան առաջին թղթակցութեանց քարտուղար Նուրի պէյ, կայս. թիկնապահ ու կայս. սպասաւորներու տեսուչ Ֆաիզ փաշա, Կիւլխանէի ախտաբանութեան հիւանդանոցին տեսուչ Բէքիր փաշա, Անգլիոյ դեսպանատան գործակատարը ու տիկին Պրեսըն, Աւստրիոյ դեսպանատան գործակատարը ու տիկին ֆոն Պրաւն, Անատոլուի երկաթուղիներու տեսչութեան Խորհուրդին նախագահ տքթ. Զանտէր, գերմանական դեսպանատան Լօրէլէյ պահականաւին հրամանատարը, Իտալիոյ դեսպանատան առաջին քարտուղարը և գերմանական դեսպանատան պաշտօնեաները։ Հացկերոյթը սկսաւ ժամ 3 ուկէսին և աւարտեցաւ 6 ուկէսին։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ գտնուող օսմ. սպաներէն կ'ըսէ Քէօլնիշէ Վոլքսձայթունկ, գերման բանակին մէջ միշտ իբրեւ աշխատասէր, կարող և ընկերասէր կը հանդիսանան։ Նոյն թերթը ծանուցանելէ յետոյ թէ օսմ. հինգ սպաներ Գերմանիոյ ընդհանուր սպայակոյտին մէջ ընդունուած են, ուր տասնըութ ամիս պիտի մնան, կ'ըսէ թէ այդ պարագան ապացոյց մըն է Թուրքիոյ ու Գերմանիոյ միջեւ տիրող բարեկամական սերտ յարաբերութեանց։

Պ. ԶԻՆՈՎԻԵՎԻ ՅՈՒԲԵԼԵԱՆԸ. — Կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպան Պ. Զինովիէվ այսօր կը տօնէ իր դիւանագիտական ասպարէզը մտնելուն յիսնամեայ տարեդարձը։ Այդ առթիւ, այս առտու, պատարագ մատուցուեցաւ և գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան Ռուսիոյ դեսպանատան մատուռին մէջ։ Ներկայ էին դեսպանատան ու հիւպատոսարանի բոլոր պաշտօնեաները և ռուս գաղթականութեան երեւելիները։ Եկեղեցական արարողութիւններէն ետքը Պ. Զինովիէվ դեսպանատան մեծ սրահին մէջ ընդունեց ներկաներուն շնորհաւորութիւնները։ Այս իրիկուն ռուս դեսպանատան պաշտօնեաները յիսուն հոգինոց սեղան մը պիտի տան ի պատիւ Պ. Զինովիէվի։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱ. — Ռումանիոյ շոգենաւերուն համար երէկ ծանուցուեցաւ թէ պիտի շարունակեն իրենց երթեւեկութիւնը Կ. Պոլսոյ ու Քիւսթէնճէի միջեւ և թէ Ա. Բ. կարգի ուղեւորները միայն բժշկական քննութեան մը պիտի ենթարկուին։ Նոր տեղեկութեան մը նայելով, այդ շոգենաւերը Գ. կարգի ուղեւոր պիտի չընդունին. իսկ ապրանքներու մասին ձեռք առնուած միջոցներ, զորս անցեալ օր հաղորդեցինք, պիտի գործադրուին անփոփոխ։

ԳՆԴԱՊԵՏ ՁՈԹՈՍ, որ օսմ. նաւահանգիստները այցելող հելլենական նաւատորմին կը հրամայէր, Յունաստանի ծովային գործոց նախարար պիտի անուանուի։

ԵՈԶՂԱՏԻ նոր կառավարիչ Ճէմալ փաշա, երէկ, կայս. պալատ երթալով իր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց և յետոյ պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպան Միրզա Րիզա խանի մայրը ու երկրորդ որդին որ դեսպանատան երկրորդ քարտուղարն է, առջի օրը Ճիտտէ հասեր են, ուրկէ Մէքքէ պիտի երթան ուխտի համար։

— Գերմանիոյ դեսպանատան պաշտօնեաներէն մէկ քանին, առջի օրը, այցելութիւն տուին Պարսից դեսպան Միրզա Րիզա խանի։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆէրտինանտ իշխանը, չորեքշաբթի գիշեր, Սոֆիայի մէջ երեկոյթ մը տուեր է ի պատիւ Ռումանովսքի ռուս զօրավարին։ Ներկայ գտնուեր են նաեւ նախարարները, բարձրաստիճան սպաներ ու պաշտօնատարներ և Սոֆիայի ռուսական ընդհանուր հիւպատոսը։ Իշխանը Զինուորական Արժանեաց պատուանշանի մեծ խաչը տուեր է ռուս զօրավարին որ առջի օրը Պէլկրատ ուղեւորեր է։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ. — Էրզրումի երկրաշարժէն վնասուողներուն համար Տրապիզոնի մէջ կազմուած նպաստամատոյց յանձնաժողովը, առաջին անգամ ըլլալով քառասուն հազար դրուշ ղրկեր է Էրզրում։ Այդ յանձնաժողովը փութով առաջ կը տանի հանգանակութիւնը։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը ծանոյց ամէն կողմ որ նահանգներու, գաւառներու և գաւառակներու կառավարական սնտուկները՝ ելմտական գանձէն տրուած արտօնութեամբ և պաշտօնական հաւալէներով միայն վճարում կատարեն։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ պահականոցը ընդարձակելու համար պիտի գնուին կից գտնուած դեղարանը ու պարտէզը և երկու գինետուններ, որոնց ամէնուն 53,000 դրուշ գին սահմանուած է. կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ գործողութեան կատարումը։

ԳՈՆԵԱՅԻ մէջ կառուցուած ցորենի շուկային շինութիւնը աւարտած ըլլալով, բացումը կատարուեր է Վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձին օրը։ Այդ առթիւ բարեմաղթութիւններ եղեր են Ն. Վեհափառութեան համար։

— Սպարթա գաւառին կեդրոնին մէջ ու շրջականները վերջերս տեղացած անձրեւներէն գետակները յորդելով, քաղաքին մեծ մասը ողողուեր է. նաեւ տուներ փլեր են։ Գոնեայի կուսակալութիւնը Բ. Դուռնէն արտօնութիւն խնդրեր է որ փլած թաղերու ու կամուրջներու շինութեան և պարտէզներու մաքրութեան համար հարկ եղած ծախքը խճուղիներու շինութեան տուրքէն գոյացած գումարէն հատուցուի, միանգամայն երեսուն հազար դրուշ ալ նահանգին հասոյթներէն՝ աղքատներու տուները վերաշինելու համար։

ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐ. — Կովկասէն ու Պարսկաստանէն Կ. Պոլիս եկած երեսուն երեք իսլամ ուխտաւորներ որոնք Հիճազ պիտի երթան, երէկ, ներկայ գտնուեցան Սէլամլըքի արարողութեան և արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ հրահանգ տրուեցաւ մամլոց կառքով ծախել ալիւրի պարկերը՝ փոխանակ զանոնք փոխադրելու միջոցին, որպէս զի փոշիէ զերծ մնան, հանրային առողջապահութեան տեսակէտով։

ՎԱՆԱՅ աղջկանց երկու վարժարաններուն համար Սըվազէն կարպետագործութեան երկու ուսուցչուհիներ պիտի ղրկուին՝ ամսական չորս հարիւրական ղրուշով։

ՏՈՔԹ. ՄՈՆՏՐԱՆՈՆ. — Քաղաքապետութեան մէջ [illegible] վարչութեան տնօրէն տոքթ. Մոնտրանոյի պաշտօնավարութեան պայմանաժամը հինգ տարուան համար վերանորոգուեցաւ։

ՊԱՂՏԱՏԻ նահանգին նախորդ տէֆթէրտար Պըզըզըը Հասան Վաճիդ էֆ. որ հիւանդ էր, երէկ մեռաւ։ Ցաւակցութիւնը այսօր կը կատարուի։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանատան Զաբօրէց պահականաւին հրամանատար Պ. Ֆոթոքի, առջի օրը, դեսպանատան նաւային կցորդ Բէթռով գնդապետին հետ, այցելութիւն տուաւ ծովային նախարարին և նաւահանգիստի վերատեսուչին։

ՍԸՎԱԶԻ մէջ, վերջերս, շաբաթ մը շարունակ տեղացած անձրեւներէն ու փչող սաստիկ հովէն մէկ քանի շէնքերու տանիքները ճեղքուեր և անոնցմէ վերը փլեր են։ Ուրիշ տուներ և Իզզէթ Փաշա մզկիթին մինարէն մեծապէս վնասուեր են։ Տեղւոյն Քաղաքապետութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք առեր է փլչելու վտանգ սպառնացող շէնքերու մասին։

— Ազիզիէ գաւառակէն կը հեռագրեն թէ առատ ձիւն տեղացած է ու հաղորդակցութիւնները բոլորովին ընդհատուած են։ Նահանգին ամէն կողմերը ձիւն ու անձրեւ կը տեղայ. թղթատարներու երթեւեկութիւնները դժուարութեամբ կը կատարուին։

ՔԷՕԹԱՀԵԱՅԷՆ Նոյեմ. 18 թուականով կը գրեն թէ երկու օր առաջ սաստիկ փոթորիկէ մը ետքը ձիւն տեղալով առանց չորս ժամ շարունակեր է։ Ձիւնին բարձրութիւնը քսան սանթիմէթր հասեր է։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանը գրեց Ռումէլիի նահանգներու մետրապոլիտներէն ոմանց որ հաշուեհարդարութիւններ կազմուին՝ անհատներու կողմէ եղած կտակները իրենց նպատակին գործածուելու համար։

ՔԷՕՍԹԷՆՃԷԷՆ, երէկ, Կ. Պոլիս ժամանեցին քսան տնւոր 137 իսլամ գաղթականներ։

ՊՈԼՍՈՅ առողջապահութեան սնտուկին պաշտօնեաներուն տասնըհինգի չափին դրամական երաշխաւորութիւն պիտի պահանջուի։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ կառավարութեան կողմէ վեց սնտուկ պատուական գիրքեր ղրկուեցան կրթական նախարարութեան։

ԿԱՊԵՐՏՆԵՐԸ. — Առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը նկատելով որ օսմ. երկիրներու մէջ պատրաստուած կապերտներու մէկ մասին ներկերը խարդախուած ըլլալով, անոնց յարգը կը կորսի, Կ. Պոլսոյ Առեւտրական Սենեակին կարծիքը ուզեց այդ մասին։ Տրուելիք պատասխանին վրայ նոյն նախարարութիւնը հարկ եղած որոշումը պիտի տայ՝ խարդախուած ներկերու գործածութիւնը արգիլելու համար։

ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ. — Կրթական նախարարութիւնը և քաղաքապետութիւնը որոշեցին որ իսլամ ու ոչ իսլամ վարժարաններու մէջ խմուելու համար գործածուած ջուրերը մաքուր ըլլան և քիմիական պահանջուած յատկութիւնները պարունակեն։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ԳԻԾ. — Լ. Հէրըլտ կ'իմանայ թէ Սիրքէճի-Պաղչէգաբու թրամուէյի գիծին հաստատման մասին կատարուած բանակցութիւնները խզուեր են, վասն զի դժուարութիւններ կը ծագին ընդարձակելու համար այն փողոցները, ուրկէ գիծը պիտի անցնի։ Սապահ հերքելով այդ լուրը կ'ըսէ թէ նոյն գիծին մենաշնորհը տրուած է կայս. հրամանակիր Ահմէտ Ճէլալէտտին փաշայի, թէ այդ գիծին անցնելիք փողոցներուն ընդարձակման խնդրին համար համաձայնութիւն գոյացած է ձեռնհաս պաշտօնատան և Ն. Վսեմութեան միջեւ և թէ խնդիրը հիմա խորհրդակցութեան առարկայ կ'ըլլայ պետական Խորհուրդին մէջ։

ՀԱՆՔԵՐ. — Րէֆէթ ու Պէսիմ էֆ.ները քաղաքապետութենէն արտօնութիւն խնդրած էին Քիւչիւք Չէքմէճէի Շամլար գիւղին մէջ ոսկի, արծաթ եւայլն հանքերու համար խուզարկութիւն կատարելու նպատակով։ Թնդանօթարանի վերատեսչութիւնը, որուն կարծիքը ուզուած էր, պատասխաներ է թէ այդ արտօնութիւնը կարելի չէ տալ, վասն զի Ազամլըի վառօդարանին վերաբերեալ ջրամբարներուն պիտի վնասէ և վառօդարանին ծրագրուած ընդարձակման արգելք պիտի ըլլայ. նաեւ ամրոցներու ալ մօտը կը գտնուի։

ՁԻՒՆ. — Գոնեայի մէջ, անցեալ կիրակի գիշեր, առաջին անգամ ըլլալով ձիւն տեղացեր է, ինչ որ նպաստաւոր կը համարուի երկրագործութեան որ արդէն շատ գոհացուցիչ է և յուսալից յառաջիկայ տարուան համար։

ՍԷԼԱՆԻԿԷՆ կը գրեն թէ առեւտուրը գոհացուցիչ վիճակի մէջ կը շարունակէ, որուն նմանը չէր տեսնուած ներկայ եղանակին մէջ։ Եգիպտացորենը ամէնէն աւելի առատ է։ Ուրիշ նպաստաւոր պաբաղդայ մըն ալ կայ թէ Արժանթինի մէջ այս տարի նոյն բերքը աւրուած ըլլալով, պանդխտած երկիրներէ Սէլանիկ կը դիմեն՝ ցորեն գնելու համար։ Եգիպտացորենի գինը մինչեւ 25 փարա բարձրացած է. մինչդեռ ցորենը կը ծախուի 23 24 փարա։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ.— Գրգաղաճէն կը գրեն Իզմիրի լրագիրներուն.— Դուռնաաքէն Ռեժիի պաշտօնեան իմանալով որ Բիրկուան մօտ Զենէի կողմէն կարգ մը մաքսանենգներ ծխախոտ պիտի փոխադրեն քանի մը պէտերով նոյն տեղը գնաց և սպասեց։ Քիչ վերջը երկու երեք հոգի ուրոնք մաքսանենգներուն յառաջապահներն էին, երբ տեսան պէտերուն ներկայութիւնը, զէնք պարպելէն՝ իրենց ընկերներուն իմաց տալու համար։ Այս վերջիններն իմանալով, ծխախոտները ձգեցին, կալ տուն մը պահեցին և յետոյ սկսան հրացան պարպել պէտերուն վրայ։ Երկու կողմէն բաւական զէնք պարպուելէ ետքը, Ռեժիի քննիչ Վանեցի Բեթհեաչեա վիրաւորուեցաւ։ Վերջապէս մաքսանենգները փախան և պէտերը կրցան անոնց ձգածն գրաւել հինգ բեռ ծխախոտ և երեք ձի։

ԳԱՄԱՐԱՆԷՆ կը հաղորդեն թէ Ճաղալլըցի երկու հարիւր խալամ ուխտաւորներ հասեր են նոյն կղզին։ Ասոնք անմիջապէս մաքրութեան տարուեր են. առողջական վիճակնին գոհացուցիչ է։

ՁԻԵՐ.— Իզմիրէն, երէկ, Կ. Պոլիս բերուեցան հարիւր ձիեր՝ Համիտիէ հեծելագունդերուն համար։

ՆԵՐԿԱՅ ձմեռուան եղանակին մէջ, երբ անձրեւները կը շարունակեն, մարդ պէտք է զգուշանայ թրջելէ և հետեւապէս պաղառութենէ, իր անձին համար պէտք եղած գնումները ընելով, որոնց մէջ կարեւորագոյն տեղ մը կը բռնէ անջրանցիկ հովանոցը՝ անձրեւէն՝ ձիւնէն ու բուքէն դէմ պաշտպանուելու համար, երբ մանաւանդ այնչափ ձեռնտու, ամուր և համեմատաբար աժան հովանոց, նոր կը ծախուին, Ղալաթիոյ կամուրջին դէմ, աջ ու ձախ անկիւնները, Ղալաթիոյ համբաւաւոր հովանոցավաճառ ՄԻՀՐԴԱՏ ՀԱՅԿԱԶՆԻ երկու խանութները, ուր մետաքսէ և այլ ընտիր կերպասներ ալ կան, հովանոցներու հինցած կերպասները ճիշտ նորի պէս փոխելու համար։

ՄՆԱԿԵԱՆ ԷՖ.Ի ՆՊԱՍՏԸ

Վաղը ցորեկ, կիրակի, սամ. Թատերախումբը իր վերջին ներկայացումը կուտայ ի նպաստ իր Թատերապետին՝ Մնակեան էֆէնտիի։ Ներկայացուելիք խաղն է Միսէ փողոցին ոճիրը հետաքրքրաշարժ դրամ 7 արարուածով։ Տարակոյս չունինք որ այն համակրանքը զոր Թատերասէր հասարակութիւնը ամէն առթիւ կ՚արտայայտէ մեր անխոնջ դերասաններուն ու դերասանուհիներուն նկատմամբ, այս անգամ ալ մասնաւորապէս ցոյց պիտի տայ ճարտար ու համակրելի դերասանապետին՝ Մնակեան էֆ.ի նկատմամբ։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Չեհ նշանաւոր քուարթեթը որ անցեալ տարուընէ ի վեր ծանօթ է Կ. Պոլսոյ մէջ, ի մօտոյ մայրաքաղաքս պիտի գայ երկու նուագահանդէս տալու, դեկտ. 7 շաբաթ և 8 կիրակի օրերը։ Չեհ քուարթեթին արուեստագիտական եզական կատարելութիւնը որ ամէն տեղ գնահատուած է, հոս ալ իր արժանի ընդունելութիւնը պիտի գտնէ։ Այս երկու նուագահանդէսները պիտի տրուին Թէքէ–Պաշիի Թատրոնին մէջ, որոնք հիմակուընէ վայելք մը պիտի ըլլան երաժշտասէրներուն համար։ Վիէննայի նշանաւոր նուագածու Պ. Ռէնինկէր պիտի վարէ այս Չեհ քուարթեթին նուագախմբութիւնը։

SIROP & VIN DUSART

Բժշկութեան համար այսօր անդարմանելի չեն կուրծքի հիւանդութիւնները։ Անոնց պատճառը գտած է, երկար հաւնելով Թոքերուն մէջ ներկայութիւնը շատ փոքր մակաբոյծի մը, պասիլի մը, որ կ՚ապրի ի վնաս այն մարդոց, որոնք յոգնութիւններէ ու հիւանդութիւններէ հիւծած կամ ֆիզիքապէս տկար ծնած են։ Անոնց առաջքը առնելու համար պէտք կայ այնպիսի հիւթեղ սնունդի մը, որուն մարմնոյն մէջ իւրացումը ուղղակի և բնական կերպով կատարուի և լեցուցիչ հանքային տարրի մը կողմէ, ինչ որ լաքթօ-ֆօսֆաթ տը շօ մէջ կը գտնուի։ Ասիկա է պատճառը Տիւզարի գինիին ու օշարակին յաջողութեանը։ Այնքան գնահատուած այս պատրաստութիւնները հիւանդին ուժերը կը վերանորոգեն, աւելցնելով անոր ախորժակը ու բուժման առաջնորդելով զայն։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.— Օսմ. Պանքայի տնօրէնութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել արդէն հասարակութեան թէ իր Պոլսոյ և Բերայի մասնաճիւղերուն մէջ պահողական սենեակ մը մէջ հաստատուած են դրամարկղներ, որոնք փոքր գումարով մը վարձու պիտի տրուին։ Վարձքի և ուրիշ կարգ մը տեղեկութիւններու համար դիմել ուղղակի վերոյիշեալ մասնաճիւղերը, ուր սաւէն ըստ հաւանի պիտի ընդունուին կնքուած տուփեր, ծրարներ, պահարաններ և ասոնց նման ուրիշ բաներ։

Կ. Պոլիս, 4 դեկտ. 1901

Ազգային Լուրեր

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԻ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՐԵՔԱՆՈՒՆ ՑԱՆԿԸ

Ս. Պատրիարքը երէկ իրիկուն ուշ ատեն հրաւիրագիրներ ուղղած էր Խառն Ժողովին եկեղեցական ու քաղաքական անդամներուն։ Ըստ այսմ՝ այս առաւօտ, Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ. Խառն Ժողովը նիստ մը ունեցաւ՝ Սրբազան Պատրիարքին նախագահութեամբ։ Ներկայ էին Կրօնական Ժողովէն՝ Տ. Գրիգորիս եպիսկոպոս Յովհաննէսեան, Տ. Վահրամ եպիսկոպոս Մանկունի և երկու քահանայ անդամներ. իսկ Քաղաքական Ժողովէն Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Էլիաս էֆ. Զայեան, Գրիգոր էֆ. Խըլըքեան և Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան։

Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական ընտրելեաց ցանկին համար Բ. Դուռնէն սպասուած պատասխանագիրը հասած ըլլալով, Ս. Պատրիարքը Ժողովին հաղորդեց նախարարական ծանուցագիրը, և անոր պարունակութեան հասու ըլլալէ ետքը, կոչուած ցանկին մէջէն ընտրելի նշանակեց Գեր. Սահակ եպիսկ. Խապայեան և Գեր. Գէորգ եպիսկ. Երէցեան, և անմիջապէս հեռագրով Ատանա հաղորդուեցաւ ցանկը և հրահանգ ուղղուեցաւ ընտրութիւն կատարելու համար։

Ծաղիկ՝ իր երէկուան թիւին մէջ խօսելով Վահրիճ վարդապետի դրամական զեղծումի ծանօթ խնդրոյն վրայ և յիշելով Սուրհանդակի մէջ յիշեալ վարդապետին ըրած յայտարարութիւնը, թէ «Թերթ մը իր հերքումը հրատարակելու համար դրամ պահանջեր է» կը յայտարարէ թէ այդ թերթը Ծաղիկը չէ։ Զանգ գիտենք թէ պէտք կա՛յ յայտարարելու, թէ Վահրիճ վարդապետին ակնարկած թերթը Արեւելքն ալ չէ։ Ամէն պարագայի մէջ, անգամ չէ որ իւրաքանչիւր թերթ իր մասին՝ հերքում մը տայ, ինչպէս մենք ալ կը փութանք ընել մեր կողմէն, որպէս զի բուն մեղաւորը ճանչցուի։

—Ուրֆայէն կը գրեն մեզ նոյեմ. 9 թուով.— «Տեղւոյս Նորընտիր Առաջնորդին՝ Տ. Անանիա վարդապետի պաշտօնը վաւերացնող կոնդակ. Վարչութեան պաշտօնագիրը Առաջնորդարան հասած ըլլալով՝ առջի օր գումարուած Խ. Ժ. Ժողովին մէջ կարդացուեցաւ, ուրկէ յետոյ Ժողովականները այս վաւերացման առթիւ իւր շնորհաւորեցին Ն. Գերապատուութիւնը։ Թէեւ Անանիա վարդապետ 5 տարիէ ի վեր հոս կը գտնուի, նախ իբրեւ Առաջ. Փոխանորդ, յետոյ իբրեւ Տեղապահ, այժմ ալ իբրեւ Առաջնորդ, բայց իր մասին մինչեւ ցարդ բան մը գրած չըլլալով՝ այս անգամ Առաջ. ընտրութեանը վաւերացումին առթիւ աւելորդ չենք տեսներ համառօտ ծանօթութիւն մը հաղորդել։

«Տ. Անանիա վարդապետ Հազարապետեան՝ 1866ին ծնած է ի Տոխաթ (Սեբաստիա), հետեւաբար 35 տարեկան է այսօր։ Ընտանիքը ունեւոր ըլլալով՝ թէեւ գործի տալ տաղանդ չէր պակսեր իրեն, բայց կուսակրօնութեան ըղձին հետեւելով՝ մեկնած է Երուսաղէմ, ուր հրաւիրուելով՝ 1892ին վարդապետ ձեռնադրուած է Ս. Յարութիւն Ս. Պատրիարքէն։ Առաջուց՝ իբրեւ Նորընծայ վարդապետ մը, անշուշտ գաւառային պաշտօնատար կեանքն անփորձ, բայց Ուրֆայի թեմին մէջ հնգամեայ պաշտօնավարութեամբ գաւառի կեանքին բոլոր մանրամասն դժուարութեանց փորձ եկեղեցական մը դարձաւ ի վերջոյ, շնորհիւ իր բնական սրամտութեան, որուն կ՚ընկերանան կորովի նկարագիր մը, բարեհամբոյր կենցաղագիտութիւն, անձնանձրոյթ գործունէութիւն ու անշահասիրութիւն։ Լեզուն վարժ է՝ ու սրտով բարեկամ գրչոյ։ Իր ճկուն կենցաղագիտութեամբ կրցած է ամէն նկարագիր կառավարիչներուն վստահութիւնը ու համակրութիւնը ստանալ, ինչպէս նաեւ տեղւոյն երեւելիներու բարեկամութեանը։ Հայ. եկեղեցիին յատուկ օրէնքներու ու աւանդութեանց մասին սոյն երիտասարդ վարդապետն ունի ճշգրտադէպ նախանձախնդրութիւն, որուն կ՚ընկերանայ անդամի կենաց մը։

«Այս տողերը վերջացնելու պահուն կուզենք յիշել՝ թէ Տ. Անանիա վարդապետ անտարակոյս կ՚ըմբռնէ որ իր ընտրութիւնը, իբրեւ Առաջնորդ Վիճակին Ուրֆայի, ամէնէն փայլուն գնահատականն է իր մատուցած հնգամեայ բարեաց ծառայութեանց։ Բայց իր նոր և աւելի կարեւոր դիրքին մէջ՝ ամէն ոք աւելին ըսպասելու իրաւունք ունի իր գործունէութենէն։ Այնպէս կը հաւատանք թէ Տ. Անանիա վարդապետ դժնի վրայ անփոյթ քննողներէն չէ. աւելի յետոյ մենք ալ շատերուն հետ աւելի ուշադրութեամբ պիտի դիտենք իր պաշտօնավարութեան ընթացքը։ Մեզի փափաքելի է անշուշտ յուսախաբ չըլլալ, որպէս զի քննադատելու տեղ՝ աւելի գնահատելու հաճոյքը ունենանք։»

—Կրթական Նախարարութեան կողմէ ոչ իսլամ վարժարաններու քննիչ կարգուած Մէնձէլի Սիւլէյման պէյ այս երկուշաբթի օր այցելեց Պոլիսի Խորենեան երկսեռ վարժարանը, որուն դասարանները մէկիկ մէկիկ աչքէ անցուց։ Սիւլէյման պէյ աշակերտներէ ոմանց դասեր հարցումներ ուղղելէ յետոյ, իր գոհունակութիւնը յայտնեց տիրող բարեկարգութեան ու Թրքերէնի մէջ աշակերտաց ցոյց տուած յառաջդիմութեան մասին։ Քննիչ էֆ.ն նաեւ յայտարարեր է թէ կրթական նախարարութեան կողմէ վարձատրութիւններ պիտի ըլլան յառաջադէմ աշակերտներուն։

—Ցաւով կ՚իմանանք թէ Քաղաքական Ժողովի անդամ Սէպուհ էֆ. Տէմիրճեան թոքատապէ կը տառապի։

—Բաղէշի մեր թղթակիցը կը գրէ թէ շնորհիւ տեղւոյն Մէթթիֆ միւթէսէրրիֆ Ալի Վէֆա էֆ.ի անխոնջ գործունէութեան ու լայն հայեացքներուն, կրթական գործը զգալի յառաջդիմութիւն մը գործած է նահանգին մէջ։ 170է աւելի վարժարաններ բացուած են կուսակալութեան ամէն կողմերը. գործադրութիւնն ալ անշառու զարգացումի մը սատարած է։ Անոնցմէ ըլլալով սկսուած գործը, այսօր ընդարձակ ծաւալ գտեր է Բաղէշի մէջ, ուր բէքիկեաններու թիւը 42ի կը հասնի հիմա, մինչ ասկէ առաջ ամէն տարի հազիւ թէ չորս բէքիկեան կը համրուէր եղեր։ Կարգ մը կէներ կատարելապէս ուսած գործադրութիւնը, կրնան ինքնուրոյն գործ բանալ։

—Ռուսահայ դրագէտ Պ. Բարխուդարեանի գրականական գործունէութեան քսանամեակը պիտի տօնուի ի մօտոյ, որուն համար պատրաստութիւններ կ՚ըլլան այժմէն։ Այս առթիւ Ցարեւթզին Գէթէէն թարգմանած Ֆաուսթը հրատարակութեան պիտի տրուի։

—Մայր եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդի ատենապետ Յարութիւն էֆ. Մոսաքեան, իր զբաղումներուն շատութեան պատճառաւ, Ս. Պատրիարքին հրաժարական մատուցեր է։

—Իզմիրի մէջ վերջերս ձերբակալուեր են Պոյնըեղցի Մուսթաֆա և Բէյզիրենցի Մէհմէտ Ալի անուն անձերը, որոնք, երեք-չորս օր առաջ, Պոյնըեղի Հայոց եկեղեցիէն անօթներ գողնալով Իզմիր փախած էին։ Անոնց վրան խուզարկելով, գողցուած անօթներէն երեսուներեք կտոր գտնուեր են։

—Պօղոսի աղջկան մը՝ Պ. Գէորգ Թումանեանց երեք հարիւր ֆրանք նուիրած է Ազգ. Հիւանդանոցին։

—Ռուսահայ Խորհուրդը երէկուան իր նիստին մէջ ցաւակցութիւն յայտնեց Քաղաքական Ժողովի դիր ատենապետ Սահակեան փաշային մահուանը առթիւ։ Ցեռոյ նիստը փակեց ի յարգանս յիշատակի հանգուցեալ փաշային։

—Ամերիկայի գաղթական Հայերը հանգանակութեան ձեռնարկած են, ինչպէս Կարնոյ երկրաշարժէն տուժածներուն։

ՄԱՍԻՍ
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԱՍԻՍ Գրական և Քաղաքական Շաբաթաթերթի Բ. տարեշրջանի 47րդ թիւը հրապարակ ելաւ այս առաւու հետեւեալ շահեկան բովանդակութեամբ.

Օրուան մաներր (Սահիփան փաշա Ասլանեան.— Պօղոս էֆ. Էքսէրճեան) Տ. Ա.։ —Բաղդաւոր տղաճ (Ժողովրդական բանաստեղծութիւն) ԱՂԵՔՍ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ։ —Դղրդումներուն մէջ. ԵՆՈՎՔ ԱՐՄԷՆ։ —Կարեւոր պետքը (Գուստաւ Ժոֆֆրուա) Գ. Կ. Ո.— Զիւնէն պատմութիւնը. ՍՍԱԿԱՆ ՎԱՐԴ։—Մատներէն մեղքը (Թերթօն) Թարգմ. ՏՕՄԻՆՕ.—Ցուցասեր։

ՄԱՍԻՍի տարեկան բաժանորդագինն է Կ. Պոլսոյ համար ՔԱՌՍՈՒՆ ղրշ. եւ գաւառներուն համար ՅԻՍՈՒՆ ղրշ.։ Արտասահման 12 ֆրանք կամ 5 ռուպլի։ Խմբագրութեան կեդրոնն է Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան, թիւ 13։

ՀԱԿԱՆԵԽԱԿԱՆ ԴԵՂ ՄԸ

Տ-քթ. Պանտրէզայի հականեխական դեղը մինչեւ հիմա եղած լաւագոյն դարմանն է թոքախտի դարմանման համար։ Նմանապէս սքանչելի արդիւնքներ կուտայ թոքի հարբուխներու մէջ. քրոնիկ կամ սրընթաց բնդղատաղերու և նմանօրինակ հիւանդութեանց մէջ։ Պէտք է ուշադրութիւն դարձնել կեղծերուն։ Շիշերը սա խոստագիրը կը կրեն, Պանտրէյայի հականեխական դեղ։ Իւրաքանչիւր չէր չէ գործածուին առանց կը կրէ։ Միակ մթերանոցը Բալէտօ (Սէկիլիա) Ֆորմաճի Նաւարի Բ. Կորսօ փողոց, թիւ 89 91. ուր պէտք է ուղղուին ամէն յանձնարարութիւններ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
ԴՊՐՈՑԻ ԳԻՐՔԸ

Նախակրթարանաց երկու սեռի տղոց ընթերցման համար։

1. Նախապատրաստական տարի էջ 128 գին 3 դահեկան։
2. Ա. տարի աղջկանց համար գին 4 դահեկան։

Նշանաւոր հեղինակաց գործերէն բնտրանօք քաղուած։ Ամէն բառ ու ամէն դաս բացատրուած։ Ուսուցչին և աշակերտին գործը հետաստապէս դիւրացուցուած է։ Շահեկան, հրահանգիչ նիւթեր, բարոյականք, առակներ են։

Տպագրութիւն նոր պատկերներով, լաւ թուղթ և տոկուն կազմ։

Դպրոցի ու գոլէժի Պաշտ. Տնօրէնք մէյմէկ օրինակ ձրի պիտի ստանան գրատան դիմելով։ Երկուքին բոստ ծախք 2 դհ.։

Երկու գրոց մէջ ալ ութանէ աւելի բոլորովին նոր և նոր գծագրուած պատկերներ դրուած են։

Վաճառողաց համար զոհացուցիչ զեղչ։ 27—30

Հասցէ
Կեդրոնական գրատուն (Զ. Թորոսեան)
Պոլիս Զափթիէօղլու Եօգուշու թիւ 64

Հեռագիր Այսօրուան

(Աժանս տը Քոնսթանթինոփլ)

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ԱՐԿԱԾ

ՖՐԱՆՔՖՈՐԹ–ՍԻՒՐ–ԼԸ–ՄԱՅՆ, 6 դեկտ.— Նախընթաց գիշեր Օսթէնտի ճեպընթաց կառախումբը, կայարան մտած ատեն, մեծ արագութեամբ անջրպետը անցաւ և պատը ծակելով սպասման սրահը մտաւ, ուր վայրաշարժը տակնուվրայ եղաւ։ Նիւթական վնասներ կան, բայց մարդու կորուստ չկայ։

ԱՒՍՏՐԻԱ

ՎԻԷՆՆԱ.— Երեսփ. Ժողովը, ինը ժամուան վիճաբանութենէ մը ետքը, մերժեց առաջնակարգութիւնը այն բանաձեւին որ կը վերաբերէր Լայպախի մէջ սլաւէն համալսարան մը հաստատելու խնդրին։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ.— (Պաշտօնական).— Հարաւային Ափրիկէի պատերազմը սկսելէն ի վեր սպաննուածներու ընդհանուր գումարն է 18,348 հոգի, որոնց 893ը՝ սպայ։

ԺԱՆՏԱԽՏ

ԲՈՐ–ՍԱՅԻՏ.— Մէսաժըրիի Թոնքին շոգենաւին մէջ ժանտախտի դէպք մը պատահեցաւ։

ՄԱՐՍԻԼԻԱ.— Բէյ Հօ շոգենաւին մէջ, որ անցեալ օրը Արեւելքի ջուրերէն եկած էր, զինուոր մը հիւանդացաւ կասկածելի ախտանիշներով։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԵՐԼԻՆ.— Խորհրդարանը կը շարունակէ մաքսային սակացոյցերու ծրագրին վիճաբանութիւնը։ Պավիէրայի ելմտական նախարար Պ. Ֆոն Ռիտէլ կը յայտարարէ թէ դաշնակցական երկիրներու կառավարութիւնները կատարելապէս համամիտ են Ֆոն Պիւլով կոմսին յայտարարութեանց որոնց համաձայն մաքսային սակացոյցերու ներկայ ծրագիրը չի նշանակեր թէ առեւտրական դաշնադրութեանց զուգակցութիւնը երեսի վրայ պիտի թողուի։ Այդ դաշնադրութիւնները, սակայն, չեն կրնար կնքուիլ՝ երկրագործութեան ամէնէն կենսական շահերուն վնասելու եղանակով։

—Ելմտացոյցի ծրագիրը որ խորհրդարանին ներկայացուեցաւ, հասոյթներու և ծախքերու համար 2,349,742,456 մարք ցոյց կուտայ՝ իբրեւ ընդհանուր գումար. նախորդ տարին էր 2,354,121,046 մարք։ Նախարարութիւնը պահանջեց 182 միլիոն մարք փոխառութիւն մը ընել՝ արտասովոր և ժամանակաւոր ծախքերու համար։ Միանգամայն պահանջուեցաւ չիքլարութեան հանել 175 միլիոն մարք գանձային տոմսակներ սովորական ծախքերու մասին ժամանակաւոր յաւելուած մը ընելու համար։

(Աժանս Նասիոնալ)

ՍԵՒ ԼԵՐԱՆ ԻՇԽԱՆԸ

ՓԱՐԻԶ, 6 դեկտ.— Օսմ. դեսպանատան գործակատար Նապի պէյ, այսօր, այցելութիւն տուաւ Սեւ Լերան իշխանին։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՓԱՐԻԶ.— Ֆրանսայի ծերակոյտը քուէարկեց 265 միլիոն ֆրանք չինական փոխառութիւնը, առանց փոփոխութեան, Հաւանօրէն ամսոյս 20էն հրատարակ պիտի հանուի։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բէքինէն կը հեռագրեն թէ Քանթոնի փոխարքան հրաժարեր և անոր յաջորդեր է Բէ-Զաւէնի փոխարքայ Քաւէն-Զուն։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԵՐԼԻՆ.— Թագաժառանգը որ քանի մը օրէ ի վեր հիւանդ էր, առողջացաւ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ԱՐԿԱԾ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Անդրսիպերիական երկաթուղին գիծէն ելաւ Խարպինի մէջ։ Տասնըութ հոգի զոհ գացին։

ԶՄԵՌԸ

ՔՐՈՆՇԹԱՏ.— Քրոնշթատի նաւահանգիստը բոլորովին պաղարուեցաւ սառոյցներէ։

ՀՐԴԵՀ

ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ.— Լիվըրփուլի սակարանը այսօր այրեցաւ։

ՌՈՒՍԻԱ

ՎԻԷՆՆԱ.— Ալկեմայնէ Զայթունկ կ՚ըսէ թէ Ռուսիա որոշած է մէկ միլիառ ֆրանք փոխառութիւն մը ընել որ մօտերս հրատարակ պիտի հանուի։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ.— Լորտ Քիչընըր կը հեռագրէ թէ Ռէթմայէրի զօրագունդը ետ մղեց Տէվէթի մէկ յարձակումը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բրիւսէլէն կը հեռագրեն թէ անգլիական զօրքերը պօէրական երկու բանակետ գրաւած են։

ՍՊԱՆԻԱ

ՄԱՏՐԻՏ.— Ելմտական նախարար Պ. Ուրզաիզ փոխառութիւն մը պիտի կնքէ, Ալմատէնի հանքի հասոյթները երաշխաւորութիւն ցուցնելով։

ՖՐԱՆՍԱ

ՓԱՐԻԶ.— Հրամանատար Քաւէյնեակ Կոլուայի մէջ նամակ մը հրատարակելով, կը հերքէ այն զրոյցը թէ պատերազմական նախարարը հրամայած է իրեն Տրէյֆիւսը անմեղ ցուցնել վերջին դատավարութեան միջոցին պատրաստուած ամբաստանագրին մէջ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Օ. Ո.	27	03
Ամէնէն բարձր գին	»	27	05
Ամէնէն վար գին	»	27	01
Թուրքիոյ Երկաթ. գաց.	Ֆր.	106	25
Ամէնէն բարձր գին	»	106	87
Ամէնէն վար գին	»	106	—

ԲԱՑՈՒՄ 24 Նոյեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Օ. Ո.	27	07
Թուրքիոյ Երկաթուղի	Ֆր.	106	50
[illegible]		—	—
[illegible]		18	10
Օսմ. Պանքա		—	—
[illegible]		0	10
[illegible]		0	12
Օսմ. Անատ. Ընկ.		3	70
[illegible]		5	55
» [illegible]		1	40
» [illegible]		483	—
[illegible]		465	—
[illegible]		79	50

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն առնել	Ղրշ.	109	37
» » » տալ	»	110	37
Փարիզ » »	Ֆր.	22	87½
» » » տալ	»	22	87½
Պերլին առնել տալ	Մարք	18	57
Վիէննա տալ	Քրոն.	21	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	86	22
Անգլիական ոսկի	»	110	02
Ռուս Իմփէրիալ	»	90	20
[illegible]	»	[illegible]	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	03
[illegible]	»	97	—
[illegible]	Օ. Ո.	8	61

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 6 Դեկտեմբեր

Անգլիական Քոնսոլիտէ	92	75
Օսմանեան Թուղթ սէրի Բ.	50	—
Օսմանեան Թուղթ սէրի Դ. բաց.	24	63
Օսմանեան Թուղթ սէրի Դ. գոց.	24	60
Օսմանեան Պանքա	11	25
Ռուսական 1880	109	50
Իտալական 5%	89	—
» [illegible]	42	—
[illegible] 1888	88	—
[illegible]	106	—
[illegible]	104	—
[illegible]	3	25
[illegible]	12	50
[illegible]	35	350

ՓԱՐԻԶ, 6 Դեկտեմբեր

Ֆրանսական Թուղթ 3%		101	60
» » 3½%		101	67
Օսմ. Թուրք. սէրի Դ. բաց.	Ֆր.	24	90
գոց.	»	25	07
» » » Բ.	»	50	65
» » » [illegible]	»	27	40
Օսմ. Պանքա	Ֆր.	534	—
[illegible]	»	455	—
[illegible]	»	207	75
[illegible]	»	525	—
[illegible]	»	316	—
[illegible] 4%		590	—
[illegible]		1005	—
[illegible]	»	101	—
[illegible]	»	75	25
[illegible]	»	82	50
[illegible]	»	25	160
[illegible]	»	3	06

ՎԻԷՆՆԱ 6 Դեկտեմբեր

[illegible]	»	239	20
[illegible]	»	202	[illegible]
[illegible]	»	286	—

ՊԵՐԼԻՆ, 6 Դեկտեմբեր

[illegible]	»	216	30
Թուրքիոյ երկաթուղի	»	103	75
[illegible]	»	97	60
[illegible]	»	[illegible]	240

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻՔ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երես
Պէյօղլու կողմը մասնաճիւղ չունինք

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ
ՋԻԼՍԱՆԻ ԵՒ ԱՆՏՐԻԱՍ
Թիւ 23, Կալաթա, Մահմուտիէ փողոց

Յիշեալ դրամատունը, որ իր գործառնութեանց ճշդութեամբը և ուղղամտութեամբը ծանօթ է մեր հրապարակին վրայ Ղալաթիոյ և եւրոպական սակարաններու ամէն տեսակ արժէթուղթերու բոլոր գործեր կը կատարէ։ Այլ եւայլ արժէթուղթեր կանխիկ կը գնէ և կը ծախէ մեծաքանակ թէ փոքրաքանակ։ Արեւելեան Րումէլիի երկաթուղիի Ընկերութեան բոնտներ հրապարակ կը հանէ որոնք հետեւեալ գիներով կը ծախուին.

Ամբողջ	7½	ղրուշ
Կէս	5	»
Քառորդ	3	»

Նաեւ համաձայնած ըլլալով Իզմիրի Համիտիէ հիւանդանոցին բարեգործական վիճակահանութեան ձեռնարկուներուն հետ, այդ վիճակահանութեան տոմսակները կը ծախէ հետեւեալ գիներով.

Ամբողջ	80	ղրուշ
Կէս	40	»
Քառորդ	20	»
Մէկ ութերորդ	10	»

693

ԲԻՒԶԱՆԴԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ
Ղալաթիա, Սեպոս խան թիւ 5—7

Հայերէն, Գաղղիերէն և Տաճկերէն դպրոցական դասագրոց և դպրոցական պիտոյից համար մեծաքանակ մթերք, նուէրի յատուկ գիրքեր, Վիտալ—Լամլաշի ալպոմներ, ճիշդ մեծութեամբ քարտէսներ, բուսաբանական և կենդանաբանական պատկերներ ընտիր հաւաքածոյ մը հանդերձ նմոյշներով մինչ պատրաստ կայ։

Նոր հրատարակութեանց
Սահակեանց—Սրբազան պատմութիւն Նոր Ուխտի— չորրորդ տիպ 4 ղրուշ.— Թոփճեան— Նոր ընթացք ֆրանսերէն լեզուի, 4 ղրուշ.—Զօպուն—Նամակագրութիւն դպրոց.—տաճկ. 12½ ղրուշ։
ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ վերաբերեալ ամէն կարգի նիւթերու և ՖՐԷՕԲԷԼԵԱՆ նուէրներու միակ կեդրոնատեղի։

Ցանձնարարելի իմ հիւանդներուս որ էֆիլէնեային հետեւանքը եղող սաստիկ հարբուխի և նմանօրինակ ուրիշ հիւանդութեանց համար գործածեն տաք կաթի խառնուած Քրոնտորֆի հանքային ջուր, և լաւագոյն արդիւնքը ձեռք բերի։
ՏՕՔԹ. ՍՈՒՆԷՖՈՒԼԻՍ

Eau minérale naturelle
Krondorf
la meilleure boisson de table et rafraîchissante.

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Բան մը մի՛ գնէք առանց անգամ մը այցելելու Կրոնի Մակազէնը (Բերա, քասած Կալաթա-Սէրայ)։ Թէեւ ձմրան եղանակը դեռ նոր սկսած է, այդ վաճառատունը արտակարգ վաճառում մը կազմակերպած է 1901 դեկտ. 1902 երկուշաբթի օրէն սկսեալ, անլուր գիներով ծախելու համար իր ապրանքները։ Իր բազմաթիւ յաճախորդները ու հանրութիւնը գոհացնելու համար է որ վաճառատունը ի գործ կը դնէ այս զոհողութիւնը։ Այս արտակարգ վաճառումը մեծ կարեւորութիւն ունի, որովհետեւ նախորդ եղանակէ մը մնացած ապրանքները չէ որ պիտի ծախուին լիքիտասիոնի ձեւին տակ, այլ վերջերս բերել տրուած նոր վաճառքներ, ինչպէս մետաքսէ բրդախառն կերպասներ, ֆլանէլ բէյլու, ճերմակեղէն, պոնէթըրի, անկողնի ծածկոցներ, թաշկինակ, պրօտըրի, փողկապ, վարագոյր, շապիկ, օձիք, ձեռնոց, մետաքսէ ժիւբօն, մօնշաւր ժիւբօն, այլ և այլ ձեւերով գլխարկներ (մօտէլ) և վերջին նորաձեւութեան համաձայն ապրանքներ։ Անտարակոյս հանրութիւնը պիտի փութայ օգուտ քաղել այս արտակարգ վաճառումէն։ 6—9

ՍԱԳԶԻ ՔԷՕՍԷԼԷ

Յովհաննէս էֆ. Աբրահամեան որ 12 տարիէ ի վեր Սագզի մէջ առեւտրական գործով զբաղած է, պահելով հանդերձ իր ամէն տեսակ ապրանաց ներածման ու արտածման առեւտրական վիճակը, Պատիւ ունի արգոյ հասարակութեան ծանուցանելու որ իր 12 տարուան աշխատութեամբ քէօսէլէի մասին ստացած հմտութեանը շնորհիւ բազմապատկել չանգրերել իր հեռաւոր արդիւնաքներ, ընծայելով անոնց շահաստան մը, բազմապատկած է Քէօսէլէի ճիւղին գործունէութեան իր կոցումը, սատանելով անթերի ու անհնազանդ կատարել, այն յանձնարարութիւնները որ պիտի ըլլան, ուղղակի ծովագրերայ ցամաքային ու արտասահմանի ամէնահեռու վայրերէն, դիւրամատչելի գիներով։

Սագզի հրապարակին վրայ քէօսէլէի վաճառականական տեսակէտով, որ Եւրոպայէ վերջ առաջին ըլլալու համբաւը կը վայելէ, իր ունեցած 12 ամեայ փորձառութեամբը, իրեն յուսալ կուտայ թէ, իր հետ գործողները ամէն նկատմամբ իրմէ գոհ պիտի մնան, ունենալով միշտ սակաւ գիներով ընտիր և առաջնակարգ ամէն տեսակ քէօսէլէներ։ Միակ պայման յանձնարարութեամբ մը յարգոյ արդիւնակիցներ յուսով եմ թէ պիտի ոչ ջնջունեն կատարելիութիւնը սոյն ձեռնարկիս։

Գնոց և մանրամասնութեանց մասին թղթակցութիւնները պէտք է ուղղել առ.
Ghio H. Aprahamian
(Turquie)
977 6—15

ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆԻ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐԸ, ՂԱԼԱԹԻԱ
Լիքիտասիոն
Սկսեալ Նոյեմբեր 12էն
Քանի օրուան համար միայն

Սոյն վաճառատուններուն տնօրէնութիւնը ամէն տարուան պէս քան օրուան լիքիտասիոն մը կազմակերպած է, աժան, ճաշակաւոր ու տոկուն ապրանքներ հայթայթելու համար ժողովրդեան։ Կիներու և տղոց հագուստներուն վրայ մեծ զեղչ եղած է։ Հետեւեալ ապրանքներն ալ անմրցելի կերպով աժան գնով պիտի ծախուին.— Ֆանէլա գուլպայ թաշկինակ պրօթըրի փողկապ ճերմակեղէն, պէյթա բուրդէ եւ բամպակէ ծածկոցներ սեղմիրան հովանոց մաթաքօյա, անձեռոց վարագոյր, գորգ եւն.։

Կը թուէ անգամ մը միայն այցելել Ղալաթիա, Մեծ Միլլէթ խանի մէջ գտնուող մեծ վաճառատուները, համոզուելու համար հոն ծախուած ապրանքներուն իսկական աժանութեանը ու անվիճելի ճոխութեան։ 5—12

ՀՐԱՇԱԼԻ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ
ԱՆՏՐՈՍ ԿՂԶԻՒՆ (ՍԱՐԻՑԱ)
Սեփականութիւն ԼԷՕՆԻՏԱՍ Ա. ՌԱԼԼԻ ԵՒ ՈՐԴԻՔ
Ղալաթիա, Թոփհանէ փող. Կէօմրիւք խան թիւ 1

Այս հանքային ջուրը որ քիչ ժամանակուան մէջ մեծ համբաւ հանած է ո՛չ միայն Յունաստանի, այլեւ ամբողջ Եւրոպայի ու նոյն իսկ Ափրիկէի մէջ, ժամանակէ մը ի վեր ընդունելութիւն գտած է նաեւ Թուրքիոյ մէջ, իր առողջապահական ընտիր յատկութեանց պատճառաւ։ Յունաստանի և Բարիզի մէջ պաշտօնապէս կատարուած քիմիական տարրալուծումները հաստատած են թէ իր մէջ գտնուած առողջապահական նիւթերը հրաշալի կերպով կը նպաստեն ստամոքսի ու ծնդական գործարանաց հիւանդութեանց բուժման։ Այս յատկութեանց համար է որ ամէնուն կը յանձնարարենք այս հանքային ջուրը, որ սեղանի սքանչելի ըմպելիի մը տեղ ալ կրնայ ծառայել։ Մէկ տասնեակին գինն է 30 ղրուշ։ 11—36

ՓՈՐՁՈՒԱԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Պահճէ-Գարբու, թիւ 38

Սուլթան Պայազիտ Օգտէլար Պազը գտնուող Սալին Սըրօքը էֆ. ի փորձուած վաճառատունը այս անգամ փոխադրուած է Պահճէ Գարբու 38 թիւ ընդարձակ շէնքը (Թէվֆիգ էֆ.ի Թօնաթիէ վաճառատան դիմաց) Բուղաքային ու զինուորական դասակարգի և տղոց յատուկ ամէն կարգի հագուստներ ու Նորաձեւ կօշիկներ, ինչպէս նաեւ ամերիկեան, անգլիական և ռուսական առաջնակարգ գաւթիքներ կը ծախուին յիշեալ վաճառատան մէջ, ուր կը գտնուին նաեւ կօշիկի վերաբերեալ ամէն տեսակ ընտիր ու աժան ապրանքներ։ 8—30

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ին

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 687 ՄԻԼԻՈՆ Ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զուակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը եւ ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուրուիք.—Առաւաւելեան պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Խնաեէթ խան, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

HUILE DE HOGG

ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

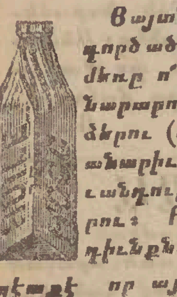

Ցայտնի է թէ մօրիւ ձկան իւղի գործածութիւնը, մանաւանդ ձըմեռը ո՜րքան օգտակար ու յանձնարարուած է փափկակազմ անձերու (երէկ մարդ, կին ու տղայ) անարիւնութեանց եւ կուրծքի հիւանդութիւններէ տառապողներու։ Բայց անոր փրկարար արդիւնքները ձեռք բերելու համար, պէտք է որ այդ իւղը զուտ ու առաջին կարգի ըլլայ։ Հետեւաբար պէտք է զգուշանալ կեղծերէն ու ստորին տեսակներէն որոնք հրապարակին վրայ կը ծախուին եւ որոնց գործածութիւնը աւելի վնասակար է քան օգտակար։

Պ. Հօկ Թէր-Նէօվի մէջ ձկնարաններ ունի, ուր մօրիւ ձկան իւղը մեծ խնամքով կը հանուի։ Այս իւղը, անօթներու անփոփոխութեամբ, եռանկիւնաձեւ շիշերու մէջ դրուած է, որ ամէնուն ծանօթ է արդէն եւ Բարիզի Իւնիօն տէ Ֆապրիգան ընկերութեան կողմէ երաշխաւորութեան դրոշմով մը կնքուած է։ Բոլոր նշանաւոր բժիշկները կէս դարէ ի վեր հիւանդներուն այս ձկան իւղը կը յանձնարարեն։ Կեղծերէն եւ նմանութիւններէն զգուշանալ։ Հօկի մօրիւ ձկան իւղը կը ծախուի դեղագործներու եւ դեղավաճառներու քով։ Միակ տեղն է Թ. Բ. Հօկ. 2 Թիւ. Քաստիլիօնէ Բարիզ։

կաթիլներու մէջ ամփոփուած

ՊՐԱՎԷԻ ԵՐԿԱԹ

FER BRAVAIS

Ամենէն ազդեցիկ դեղն է

Անարիւնութիւնը, դեղնութիւնն ու տժգունութիւնը բուժելու։ Ոչ անախորժ համ ունի եւ ոչ ալ հոտ. աշխարհի բոլոր բժիշկները կը յանձնարարեն Ֆէր Պրավէն։

Փնդութիւն չի տար։ Ակռաները չի սեւցըներ։ Կարճ ժամանակի մէջ կուտայ Առողջութիւն, կայտառութիւն, Ոյժ եւ Գեղեցկութիւն։ Կեղծերէն զգուշանալ։ Կը ծախուի թէ կաթիլի եւ թէ դեղահատի ձեւով ամէն դեղարաններու, մթերանոցներու մէջ։

Մթերանոց, Թիւ 130, Լաֆաեէթ փողոց, Բարիզ

ԴԺՈՒԱՐԱՇՆՉՈՒԹԻՒՆ ՈՒ ԿՈՒՐԾՔԻ ԻԶՈՒԱԾՔԸ

Եթէ չդարմանուին, վտանգաւոր են, մինչեւ իսկ խեղդամահ կը պատճառեն։ Կանոնաւոր շնչառութիւն չընողը, ծանր բեռան մը տակ կը ճնշուի, շնչափողերը կը խծլդան, եւ կուրծքը չի կրնար հանգիստ ընել։ Դարմանին համար բժիշկներ մտածող էին եւ գիտութիւնը գտաւ ԷՍՔԻՒԲԻ ՍԻԿԱՐԷԹՆ ու ՓՈՇԻՆ, որք հիմնովին կը բուժեն, կուրծքի իջուածքը, հազն եւ շնչառական հիւանդութիւնները։ Բժիշկներ կը յանձնարարեն այս դեղը։ Բարիզի եւ եւրոպական ուրիշ հիւանդանոցներու մէջ միմիայն ԷՍՔԻՒԲ կը գործածեն այս հիւանդութեանց համար։ Կը ծախուի Բարիզ Սէն Լազար փողոց Թիւ 20 եւ մայրաքաղաքիս ու գաւառներու դեղարաններուն մէջ։ 497

Կարդա մեր ՃԱՐՊԻՉ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

ՄԻԱԿ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԻՋՕՐԻ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՍԱՆԴԱԼՈՎ

SANTAL MIDY

ՍԱՆԴՕԼ ՄԻՏԻ

Անմիջապէս կը ջնջէ տօթանքն, ցաւերը, Նէֆրէթիտները, 48 ժամուան մէջ կը բուժէ հոսումները. յայտ ազդեցիկ է միզանցքի հիւանդութեանց մէջ, միզանցքաբորբոքման, արիւնամիզութեան, առանց միջոցաւ պատճառելու զոր առաջ կը բերեն անզուտ եւ ուրիշ դեղերու հետ խառն սանդալները։

Ամէն քաբսիւլ ՄԻՏԻ անունը կը կրէ։

Ամէն դեղարաններ

A.

Meubles
Etoffes
Literie
Tapisserie
Glaces
Articles de Luxe
etc.

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ

ԺԱՐԺ ԲԱԱԼԹԻԻ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿԱՀԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ

Բերա, Գապրիստան փողոց, Քաղաքապետութեան շէնքին դիմաց

ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Ննջասենեակներու, սրահներու, ճաշասրահներու յատուկ կարասեաց։ Ամերիկեան կարասիներ։ Իտալիոյ միացեալ գործարաններու կարասիներու մթերանոց (գործարանի գնով վաճառում)։ Ամբողջական կահաւորում տուներու, պալատներու, գրասենեակներու եւայլն։

744 ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ 25—52

Saxlehner, B

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ

Տիեզերահռչակ ճամբա

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջելու է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն եւ դեղագործներուն քով։ 387

LE PHENIX AUTRICHIEN

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

Հիմնուած 1860ին Վիէննայի մէջ

ԿԱՅՍ. ԱՐՏՕՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԸՆԴՀ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ	ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար	Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար
Մինչեւ 1898 դեկտ. 31, 31,008,000 Ֆր.	Մինչեւ 1898 դեկտ. 31, 17,000,000 Ֆր.

Սոյն Ընկերութիւնը լաւագոյն պայմաններով կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ շէնք, կարասիք ու ապրանք նաեւ անձեր, թէ Պոլսոյ եւ թէ գաւառներուն մէջ։ Ընկերութեան դրամատունն է Քրէտի Լիոնէ։ Գրասենեակ, Պոլիս, Հաճօբուլօ խան, Թիւ 53—56։

Լիազօր Ներկայացուցիչ

Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ

745

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ^{րս} Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Նանճի զարեչութեան վրայի յարկը, ճիշդ Զօրպուճենեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենադժուարին ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն՝ ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադարձնելու պայմանաւ։

Նորաձեւ եղանակաւ, ոսկի, ծովախեցի եւ ջիմենթի [illegible] ակռաներ կը պատրաստեն, լաւ եւ նման բնականին, [illegible]

[illegible]

Ս. Տ. Խաչատուրեան [illegible] (մինչեւ կէսօր) [illegible]

[illegible] 187

ՆԻՕՒ-ՀՕՄ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՆԽՈՐԺԱԾԱՆՕԹ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆ

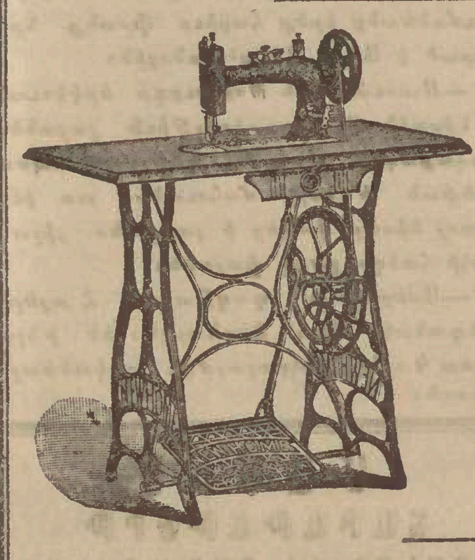

Բարիզի 1900ի արուեստահանդէսին ու 1894ի Անվէրսի արուեստահանդէսին մէջ անմրցելի յաջողութիւն մը գտած են ամերիկեան Նիւ-Հոմ կարի մեքենաները. որոնք թեթեւ, տոկուն ու արագ ըլլալնուն ամէն տան համար անհրաժեշտ են։ Նաեւ կը ծախուին ընտանիքներու եւ արհեստանոցներու համար պէտք եղած գուլպայի եւ ֆանէլայի ձեռքով ու ոտքով մեքենաներ։ Դասերը ու նորոգութիւնները ձրի են։ Թէ՛ կանխիկ եւ թէ ապառիկ վաճառումներ կը կատարուին, մասնաւոր վճարումներով։

Թուրքիոյ համար միակ Ներկայացուցիչ ԱՄԱՏԷՕ ՍԱԼՎԱՏՈՐ

ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ —Պոլիս. Պահճէգաբու, Համիտիյէ Ճատտէսի Թիւ 7

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ.—Իզմիտ. Ռոտոսթօ. Աֆիոն-Գարահիսար. Սիլիվրի եւլն. 57

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

[illegible]

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօն
[illegible]	1069	[illegible]	1457	[illegible]	1011	[illegible]	724	[illegible]	13
[illegible]	3607	[illegible]	2906	[illegible]	1695	[illegible]	2278	[illegible]	111
[illegible]	1541	[illegible]	896	[illegible]	775	[illegible]	3709	[illegible]	173
[illegible]	2377	[illegible]	2311	[illegible]	1581	[illegible]	2557	[illegible]	119
[illegible]	1822	[illegible]	987	[illegible]	2720	[illegible]	1057	[illegible]	120
[illegible]	1364	[illegible]	2863	[illegible]	2800	[illegible]	1735	[illegible]	132
[illegible]	1078	[illegible]	1718	[illegible]	595	[illegible]	2417	[illegible]	154
[illegible]	841	[illegible]	504	[illegible]	2354	[illegible]	1087	[illegible]	2327
[illegible]	1481	[illegible]	2484	[illegible]	3540	[illegible]	4199	[illegible]	1479
[illegible]	1671	[illegible]	1530	[illegible]	1080	[illegible]	4028	[illegible]	487
[illegible]	2327	[illegible]	1841	[illegible]	1053	[illegible]	1525	[illegible]	2439
[illegible]	1244	[illegible]	954	[illegible]	2207	[illegible]	1687	[illegible]	1914
[illegible]	1094	[illegible]	1828	[illegible]	1700	[illegible]	513	[illegible]	122
[illegible]	1729	[illegible]	849	[illegible]	1058	[illegible]	2332	[illegible]	233
[illegible]	1224	[illegible]	1582	[illegible]	2273	[illegible]	1562	[illegible]	185
[illegible]	3697	[illegible]	2060	[illegible]	1648	[illegible]	1613	[illegible]	120
[illegible]	1285	[illegible]	1248	[illegible]	2191	[illegible]	1789		

Տիբիօ շոգենաւը, նաւապետ Սթըրր, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է եւ պարպելէն յետոյ Նովօրօսիսք եւ Օտեսա պիտի երթայ։

Քլիօ շոգենաւը, նաւապետ Սընկ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻՒՑ ԻՆՆ ԲԷՐԸ

Թիւ 23—24, Գիւմիւշ Թիւլէթ խան, Ղալաթիա 277

BULCARIA

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՐՏՕՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԿ.

Հաստատուած Ռուսճուք

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար՝ 6,000,000 Ֆրանք

Ապահովագրութիւն կարասիներու, կալուածներու, ապրանքներու եւայլն, Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներուն մէջ, աղուոր պայմաններով եւ նպաստաւոր սակագիններով։

Մասնաւոր ապահովագրութիւն ջաղացպաններու եւ ճարտարագործներու համար։

Կեանքի եւ տղոց համար դրամագլուխ պատրաստելու ապահովագրութիւն։

Վնասուց անմիջական ու առատաձեռն հատուցում։

Ընդհանուր գործակալութիւն, Կ. Պոլիս, Վոյվոտա փողոց Գալաֆեան խան։

Լիազօր վարիչ Ընդհ. Գործակալ

Տ. Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ Ժ. Պ. ՔԱՋԱՐԵԼԹՕ

Ընկերութեան դրամատունը Քրէտի Լիօնէ

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան դրամագլուխը 31 դեկտ. 1898ին

162, 924, 140 ֆրանք

Զուտ եկամուտ, տոկոսներու ներառեալ մինչեւ 31 դեկտեմբեր 1898ին

29, 765, 473 ֆրանք

Ընկերութեան հաստատութեան թուականէն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարումներ, կենսաթոշակ, եւլն.

362, 858 ,507 ֆրանք

1898 տարուան մէջ ընկերութիւնը 6619 ստացականներ տուած է որոնք 58,680,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը կը ներկայացնեն։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Պ. Պ. ԷՏՈՒԸՐՍ ԵՒ ՈՐԴԻ. Պոլիս, Մէյտանճըգ փողոց. Ալալէմճի խան։

Միջնորդներուն լաւ վարձատրութիւն պիտի ըլլայ։

Փոխ-գործակալութիւն, Ղալաթիա, Մէյմէնէթլի խան։

ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՖԱՒՐԻԿԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ

Ն. ՌՈՒՖԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅ ԳԻԾ

Դեկտ. 9ին Միճկիրի, Անտա. եպիրքեն։

ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ

Դեկտ. 10ին Միճկիրի, ուղ. Մարսիլիա։

Առաջին կարգի Բաժին [illegible]

Առաջին կարգի 345 Ֆրանք [illegible]

175 Ֆրանք. Տեղեկութեանց համար, [illegible]

[illegible] 616 Ք. [illegible]

— 17 —

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ԲԱՐԵՍԻՐՏՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ Ե.

ԱՐԴԱՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Ինքնասիրութիւնն ինչ դեր որ կը կատարէ հոս. քմահաճութիւնը, կամակորութիւնը, վայրկենական տրամադրութիւնները նոյն դերը կը կատարեն այլուր. մենք, հնչող զանգակին կամ անցնող ամպին համեմատ, այնպիսի փոփոխական էակներ ենք՝ որպիսի իսկ հայրերը միշտ արդարասէր չեն իրենց զաւակներուն նըկատմամբ։ Արդարին արդարութիւնները պիտի դատուին, բսած է Մասիյեօն, ու այս բանն ստուգիւ չի զարմացներ զիս։

Քանի՛ քանի անգամներ ալ կիրքերը կը մթագնեն մեր դատողութիւնը։ Մարդ արդարութեամբ չի խօսիր ո՛չ իր սիրածին բարեմասնութիւններուն վրայ, ո՛չ ալ իր ատածին թերութիւններուն վրայ։ Ցորչափ մարդ՝ անդին քաշքշուելով կամ ասդին կամովին թիալով՝ չթօթափի ինքնիրմէ, այնպէս որ կարենայ իր նմաններուն վըրայ ընել ա՛յն դատումը՝ զոր աղատօրէն պիտի ընէր ձիու մը կամ շան մը վրայ, արդարասիրութիւնը չպիտի ըլլայ իր բաժինը։ Այդ բանն այս աշխարհի մէկ օրէնքն ընելու համար, պիտի սպասենք որ բառին ու իրեն միջեւ նուազ մեծ հեռաւորութիւն մը կենայ։

Անարդար ենք մինչեւ իսկ բառարաններուն նկատմամբ։ Զայս կը դիտեմ ա՛յն դերին առթիւ՝ զոր սովորական խօսակցութեան մէջ կը կատարէ արդարութիւն մեծ բառը, ինչ որ կը մատնանիշէ թէ ո՛րպիսի գէշ կերպով կը գործենք բարին, բայց մեզմէ խորաքննիչներէն միտքը տպաւորուած է ա՛յն տարօրինակ գնդեծումով՝ որ կը խեղաթիւրէ մասնաւորապէս բարոյական օրէնքին վերաբերող ինչ ինչ բառերու նշանակութիւնը։ Հետաքրքրաշարժ պիտի ըլլար ա՛յն բառարանը՝ ուր ուշադիր դիտող մը ամփոփած ըլլար ամենէն կարեւորն ա՛յն բառերէն՝ որոնք երկար ժամանակէ հետէ բռնազբօսուած են բոլորովին։ Նիւթէն շեղումս կարճելու համար, իբր օրինակ պիտի յիշեմ միայն աշխարհ տեսած ըլլալ բացատրութիւնը, ինծի վերապահելով մատնանիշել ընդհուպ թէ ի՛նչպէս այլանդակօրէն գործածուած է միտք (esprit) բառը։

Կան ընտանիքի մայրեր՝ որոնք հաստատապէս որոշած են իրենց աղջիկները տալ միայն այնպիսի մարդերու՝ որոնք աշխարհ տեսած ըլլան։ Այս կը նշանակէ թէ, որպէս զի արժանանան իրենց կեանքերը զուգորդելու սիրապատար ու յըստակամիտ դեռատի աղջիկներու կեանքերուն, բացարձակապէս հարկ է որ այդ մարդիկ պղծուած ըլլան մաքուր չփումներով, ու անկեղծ պահած չըլլան ո՛չ անուրջ մը, ո՛չ զգացում մը, ո՛չ հաւատք մը։ Երբ թաւալած ըլլան չուայտութեան մէջ, ընդարմացած՝ մեղկութեան մէջ, ու երբ փճացուցած ըլլան — չեմ ըսեր թէ ո՛ւր եւ ի՛նչպէս— իրենց երիտասարդութեան ամենէն գեղեցիկ տարիները, այն ատեն տուն տեղ հաստատելու չափ հասուն ու ամուսնանալու արժանի պիտի ըլլան։ Թերեւս ապականած պիտի ըլլան իրենց արիւնը, անշուշտ թարշամեցուցած պիտի ըլլան իրենց հոգին, թերեւս նաեւ լքած պիտի ըլլան դեռահաս աղջիկ մը, որ իրենց հաւատալու պարզմտութիւնն ունեցած էր. բայց ի՛նչ փոյթ, քանի որ աշխարհ տեսած են։

Այս պատուական մայրերուն տրամաբանութիւնն այս է. Երբ իմ փեսաս լաւ վարած ըլլայ ամուրիական կեանքը, երբ յափրացած ըլլայ ամէն տեսակ վայելքներէ, երբ մաշեցուցած ըլլայ իր երիտասարդութիւնն ու երբ ամէն հաճոյք մաշած ըլլայ իր մէջ, այլեւս փափաք չունենար ասդին անդին դեգերելու եւ հանդարտօրէն կը մնայ իր սիրական կնոջ քով։ Հէ՜ք սիրական կին, որ քու ամուսինդ քով կը մնայ՝ միմիայն վասն զի ամէն բան սպառած է ու երբեմնի հրապուրանքներուն անզգայ դարձած։—Բայց այս հեշտ հաճոյքներէն յափրացողներուն ամէնքը վաղահաս ծերուկներ չեն, ուրեմն ընտանիքի մայրերուն տրամաբանութիւնը սխալ եղած կ'ըլլայ. եթէ կ'ընդունիք թէ ա՛յն սէրն ու յարգանքը՝ զոր ծաղկահասակ կին մը կը ներշնչէ իր էրկան, արգելք մը չէին անոր սկսելուն, ինչո՞ւ համար արգելք մը պիտի ըլլային, անոր շարունակելուն։ Պիտի առարկուի թէ այդ պարագային մէջ չահեկան ոչի՛նչ կայ այլեւս։—Այո՛. իրօք, շահեկանութիւ՛ն զօրաւոր շարժառիթ մըն է հաճոյամոլ մարդուն համար։ Բայց միթէ սովորութիւնները, ու մանաւանդ յոռի սովորութիւնները, առ ոչի՛նչ կը գըլորին։

Գալով նորատի աղջկան, սա բնականաբար անծանօթ կը մնայ բոլոր այս գէղեցիկ հաշիւներուն։ Անփորձ կամ խօլ աղջիկ մըն է, որ պիտի փափաքէր սիրել այնպիսի՛ մարդ մը՝ որ իրեն պէս ունենայ իր յոյզերուն թարմութիւնն ու իր անուրջներուն խանդավառութիւնը. բայց հեռատես մայրը, որ ներկայ է հոն, կը կարգադրէ բոլոր այս տխմարութիւնները, կ'արգիլէ սիրտն առաջին անգամ դէմ ելլող անփորձ պատանիին տալու վիպականութիւնը, ու վերջապէս զայն կ'ամուսնացնէ, իր բարձր իմաստութեամբ, այնպիսի՛ մարդու մը հետ՝ որ աշխարհ տեսած է։

Քանզի աշխարհ տեսած ըլլալ, կը նշանակէ ունենալ չարիքին փորձառութիւնը, կը նշանակէ ըսել մոլութեան։ Դու այլեւս ոչինչ ունիս ինծի սորվեցնելիք։ Եթէ մարդիկ իրենց երիտասարդութիւնն անցուցած ըլլային բնութիւնն ակնապիշ դիտելով ու զննելով, եթէ իրենք զիրենք բոլորանուէր ընծայէին դպրութիւններու, արուեստներու, հոգին բարձրացնող ու իմացականութիւնն ընդլայնող ամէն բանի, ոչ ոք մտքէն պիտի անցընէր թէ անոնք աշխարհ տեսած ու ապրած են։ Ուրեմն ի՞նչ է կեանքը եւ ի՞նչ տեսակէտով բարիք մըն է, եթէ ապրիլը կը նշանակէ ապականուիլ, եթէ փորձառութիւնը կեղտոտութեամբ միայն կը ճանչցուի։

Ուրեմն, տիկին մայրեր, թո՛յլ տուէք ինծի ըսել ձեզ թէ կը սխալիք։ Այն փորձառու մարդերը՝ զորս ձեր աղջիկներուն համար կ'ընտրէք, թերեւս բարի ամուսիններ պիտի ըլլան ըստ ձեզ, որ սխալ հաշիւներ ըրած էք, ամէն մա դու պէս, որոնք ոչինչ կը հասկնան սրտի գործերէ. բայց այդ մարդերը յոռի ամուսիններ պիտի ըլլան ձեր զաւակներուն համար։ Ծաչակներու, զգացումներու, տենչանքներու ի՛նչպիսի մասնակցութիւն կրնայ կենալ այս երկու էակներուն միջեւ՝ որոնցմէ մէկն ամբիծ, խանդակաթ ու սիրահոգորդ է, մինչդեռ միւսին կը մնան միայն՝ իր բաժին՝ իր հմայաթափումները (désenchantements)։ Ցիշեցէ՛ք ա՛յն գեղազմայլ տեսարանը՝ ուր Օքթավ Ֆէօյէէ խօսք կուտայ ծաղկաւոր կնոջ մը. արցունքի մը ու ժպիտի մը միջեւ ամփոփելու համար անոր ամենէն նուազ գաղտ տրտունջները։ «Երբ կ'ամուսնանաք, պարոններ, կատարելապէս պազարեւ մարդեր էք, զգայարաններու հրապուրանքները, ինչպէս սրտի յանկուցումները, ձեզ կը գտնեն շատ վարժ չըսե՛մ մաշած, ու շատ անըզգայ՝ չըսե՛մ յափրացած։

Առանց պնդելու թէ այսպիսի ամուսին մը վատթար է, ինչ որ սակայն հաղուագիւտ չէ, կը հարցնեմ թէ ի՞նչ իրաւունքով պիտի կենայ ըլլալ իր ընկերուհիին խելացի ու սիրակաթ ուղեցոյցը։ Նոյն իսկ քանի՛ մը անգամ անկէ ստորին չպիտի մնայ թէ՛ սրամտութեան ու կրթութեան եւ թէ՛ զգացումներու կողմէ։ Այն կինը որ չի հիանար իր ամուսնին վրայ, այլ եւ բարոյական չափով չի սիրեր զայն։ Ամէն օր կը տեսնէ թէ ի՛նչպիսի վիհ մը զինքը կ'անջատէ այն մարդէն, որ կը ծաղրէ ինչ որ ինք կը մեծարէ, որ կը յարգէ ինչ որ ինք կ'անգոսնէ, ու նդհուպ ամուսնութեան վճիռը կ'արձակուի,

(Շարունակելի)